

ΗΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Κ ΤΕΧΝΗΣ

SISMNOG
MEGARO

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ

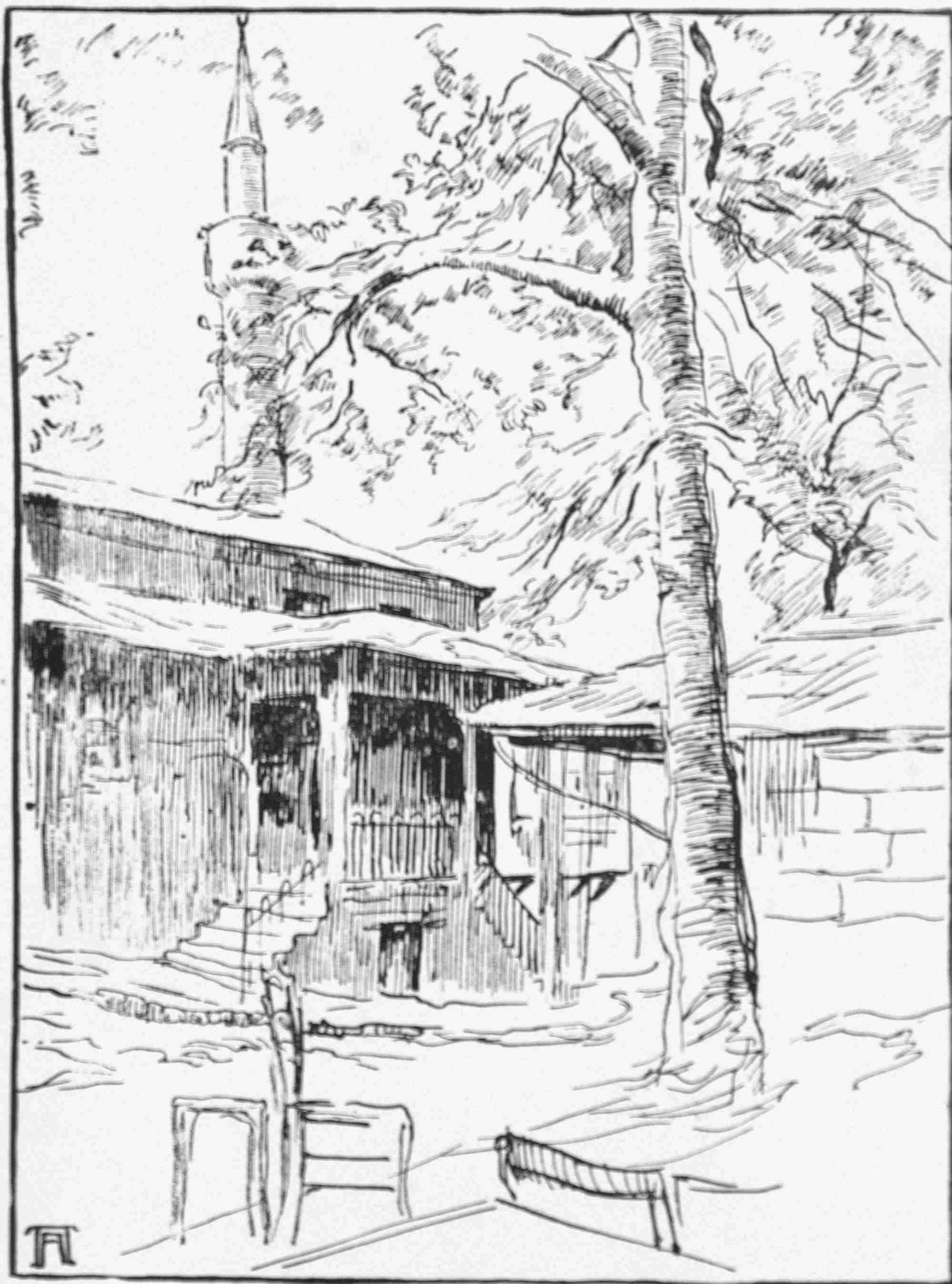
Γ. Σ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΣ
ΕΙΡΗΝΑΡΧΟΣ ΚΟΒΑΣ
Α. ΠΡΩΤΟΠΑΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΣΑΠΑΚΗΣ
ΑΧΙΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΔΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΚΑΧΟΣ
S. TASER - N. HATKO
Χ. ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΠΕΡΤ

ΠΕΤΡΟΣ ΧΡΟΝΑΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΛΑΜΩΔΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΣΑΔΑΙΟΣ
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΦΕΝΕΡΑΗΣ
ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΛΜΑΣ
ΤΑΪΤΙΝΟΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ
Θ. ΖΕΡΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ἐπί τῆς ἐπιπέδου Διευθ. Σίμωνος
τῆς ἐπιπέδου Μεταφράσεων
α. Ἐπιπέδου

SISMANOGLIO
MEGARO

(Σχέδιο Α. ΠΡΩΤΟΠΑΤΣΗ)

ΤΣΟΥΚΟΥΡ ΤΖΟΥΜΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Περίοδ. Β Χρ.Α'.—'Αρ 1, 'Ιούνιος 1945

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Με τὸ μεγάλο τῆς φυγῆς ξεκίνησες καρᾶβι
ἀπ' τὸ λιμάνι τῆς στερνῆς μας μυστικῆς χαρᾶς.
Κι' ἄλαλος μάρτυρας ἐγὼ στὸ δράμα τῆς ἐρμιάς
νοιώθω ἀπὸ τότε ἕνα καημὸ πὺν πειότερ' ὄλο ἀνάβει.

Ὁλόχρυσο τῆς νιότης πλάσμα σ' ἔχει παραλάβει
ἢ Δύση κι' ἀπ' τὰ πλούτη τῆς ὀ ἀγέρωχος Βορριάς
σὲ τόπο ἀκατανόμαστο, ἐπικράτεια τῆς σκιάς,
ἐκεῖ πὺν ἀρχίζει τ' ὄνειρο καὶ πιά ποτὲ δὲν παύει.

Δὲν ξέρω ἂν συντονίστηκε τὸ πυρωμένο κῆμα,
δὲν ξέρω ἂν πλημμυρῶντας ἀπ' τοῦ στήθους μου τὸ κλίμα
πάει νὰ πετύχει ἀλύτρωτο κάποιας χορδῆς σου δέχτη.

φθάνοντας ἀναπάντεχα, σὰν γιὰ νὰ μεταγγίσει
γνωστό σου ἕνα συναίσθημα στὴ χώρα πὺν σὲ δέχτη,
στὴ χώρα ὅπου τὸ κάλλος σου ζητᾶ μὲ μιᾶς ν' ἀνθίσει.

Γ. Σ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑΣ

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΛΙΣΘΗΤΙΚΗ

Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Συχνά λέγεται πώς ό τάδε ή ό δεινα ψάλτης ψέλνει σύμφωνα με την παράδοση. "Αρα, υπάρχει μιá μουσική «απαδόσεως» ή εκκλησιαστική μουσική ή βυζαντινή μουσική που διαφέρει από τη μουσική των σαλονιών.

"Ομοια πρέπει να υπάρχει και υπάρχει μιá εκκλησιαστική ή βυζαντινή ζωγραφική ή αγιογραφία, εικονογραφία, ιερογραφία, όπως θέτε πέστε τη, που διαφέρει απ' την τέχνη των κοσμικών ζωγράφων.

Σε διάφορες εποχές οί ψάλτες είτε επαγγελματίες, είτε έρασιτέχνες, δήθεν πλουμίζανε τα εκκλησιαστικά μαθήματα μπάζοντας σαυτά δανεισμένες γραμμές από ανατολίτικες ή φράγκικες μελωδίες. Τότε πολλοί διαμαρτύρονταν είτε προφορικά από βήμα ή έδρα είτε με την πέννα από τον καθημερινό ή περιοδικό τύπο. Μάλιστα, για το ζήτημα τουτο χειρόγραφα ή τυπωμένα υπομνήματα φορές δόθηκαν σε Πατριάρχες. Κι όλα τουτα για την εκκλησιαστική μουσική. Για τη ζωγραφική; Κανένα παράπονο καμμιá νύξη για την κακήν εικονογράφηση, την «ιστόρηση» και την καφενειακή διακόσμηση των Ναών της Αρχειπισκοπής μας. Τεχνοτροπία κοσμική, εικόνες φράγκικες, δυτικής έμπνευσης.

Βέβαια, δε θέλω να πω πώς μερικές τέτοιες δεν είναι τέλειες σε σύνθεση και εκτέλεση. "Οχι. Κι ό

τι δεν αδράχνουν την προσοχή του θεατή. Τουτο θέλω να πω πώς αγίζουν μονάχα τη χορδή του «ωραίου» και πώς ακόμα φορές πολλές, Δαναών δώρα προς τους όρθόδοξους χριστιανούς, αφήνουν «αισθησιακές» έντυπώσεις.

"Αλλωστε το ίδιο λέγει με έξομολογητικήν ειλικρίνεια κι ό Σταντάλ στο «Περί Έρωτος» σύγγραμμά του «Οί Μαντόνες του Ραφαέλλο μου ξεσηκώνουν αισθησιακές όρεξεις». Κανένας όσο ξαίρω στην Πόλη έδω δεμίλησε για την κακοτεχνία και ξενοτεχνία παλιών και σύγχρονων αγιογράφων.

Γιατί άλλοι άγνοούν την «Όμορφιά» και την «ώφέλεια» μαζί της εκκλησιαστικής μας ζωγραφικής, άλλοι καμώνονται πώς τηνάγνοούν.

Λέγω «καμώνονται» γιατί δεν μπορώ να φανταστώ ένας τεχνίτης ένας καλλιτέχνης που καταπιάνεται με την αγιογραφία μας την «ιστορηση» φορητών εικόνων ή τοιχογραφιών όρθόδοξου χριστιανικού ναού, να μην ξαίρει όχι πολλά πράγματα μα τα πιο κάτω που εκθέτουμε τα λίγα γύρω στην καθαρή εκκλησιαστική ζωγραφική τέχνη».

Η εκκλησιαστική ζωγραφική τέχνη ή άλλοιότιχα βυζαντινή επί αιώνες έμεινε άγνωστη ή περιφρονημένη και, ως το πούμε έξω από τα δόντια, δέχτηκε επικρίσεις και ειρωνείες από μεροληπτικούς κριτικούς.

Και αίτια της άδιαφορίας και της κριτικής έπιπολαιότητας ή συμφενορολογίας; Τούτη. Τάχα ή βυζαντινή Τέχνη μέσα στην άεναηροή των πνευματικών και καλλιτεχνικών ρευμάτων δεν δημιούργησε τίποτε έξον από τύπους σκληρούς και άμετάλλαχτους χωρίς εξέλιξη.

Μολαταυτα πριν εξήντα άπάνω κάτω χρόνια σοφοί έπιστήμονες μελέτησαν μ' έπίσταση τα βυζαντινά ζωγραφικά έργα. Καρποί χυμροί και άρωμα θείο των μελετών τούτων οί άρετές της βυζαντινης τέχνης που βγήκαν στο φως.

"Ετσι, ή άδικημένη τούτη τέχνη πήρε την προεπούμενη θέση με δικαίες και αναφαιρέτες αξιώσεις ιστορικές, αρχαιολογικές, τεχνικές, αισθητικές και ώφελιμιστικές μέσα στον πνευματικό και καλλιτεχνικό κόσμο και στη ζωή.

"Ετσι, ή άγνωστη τέχνη έγινε πασίγνωστη με άριστουργήματά της των βυζαντινών ναών της Εύρώπης, Ραβέννας και άλλων πόλεων και της Ανατολής, όπου ξεχωρίζουν τα έργα της Μονής του όρους Σινά, του Μιστρά, του άγιωνύμου όρους, της Θεσσαλονίκης και της πόλης μας. Σήμερα έπιστήμονες και κοινó τα θαυμάζουν.

"Αν χθές ή βυζαντινολογία λογαριάζονταν σαν ένα παρακλάδι της αρχαιολογίας, σήμερα στέκεται χωριστά μ' αυτοτέλεια. Γι' αυτήν ιδρύθηκαν «πρώτα» στα εύρωπαικά πανεπιστήμια ιδιαίτερες Σχολές και τελευταία στα πανεπιστήμια των Βαλκανίων.

Πριν πολλά χρόνια στην Αθήνα ιδρύθηκε ή χριστιανική Αρχαιολογική Έταιρεία με έμπνευση του σκοπού της τον άοίδιμο Λαμπάκη και πριν δεκαέξη, δεκαεφτά

χρόνια ή Έταιρεία βυζαντινών σπουδών με ψυχή της τον σοφό καθηγητή της Βυζαντινολογίας κ. Φαίδωνα Κουκουλέ με πρωταρχικό σκοπό της την μελέτη και την διάδοση των μεσαιωνικών Γραμμάτων και Τεχνών.

"Ακόμα Διεθνή Συνέδρια Βυζαντιολογίας έγιναν, ξεχωριστά από τα αρχαιολογικά. Επίσης Βυζαντινά Μουσεία ιδρύθηκαν στις περισσότερες πρωτεύουσες.

Ξένοι καλλιτέχνες σήμερα μελετούν αντιγράφοντας τα βυζαντινά ζωγραφικά έργα. Οί Αθηναίοι ζωγράφοι που σπούδασαν σ' εύρωπαικά Πολυτεχνεία και ζωγράφιζαν άπάνω σε πρότυπα της Δύσης, οί ίδιοι τους τόρα «ιστορίζουν» ναούς και παρεκκλήσια σύμφωνα με την παράδοση. Τέτοιοι άκαδημαϊκών σπουδών πριν ζωγράφοι σήμερα ύπολογίσιμοι αγιογράφοι στέκονται, ό άοίδημος ζωγράφος Παντελής Ζωγράφος, που κατά τα τελευταία προπολεμικά χρόνια πέθανε κι ό δήμος Αθηναίων «τιμής ένεκα» θ' άνέγραφε τόνομα σ' ένα δρόμο του «ίστοφουδς "Αστεως», ό περίφημος μωσαϊστής Στέφανος Ξενοπούλος έπιδιορθωτής έξω από άλλα και των βυζαντινών μωσαϊκών της Νέας Μονής Χίου, ό Δ Πελεκάσης, ό Φώτης Κόντογλου που πολλή έχτίμηση του κρατῶ για το ζωγραφικό μα και για το λογοτεχνικό του έργο, ό Σ. Δούκας ό άπλός και ταπεινός παρ' όλη τη μεγάλη του τέχνη που φέρνει την νεοβυζαντινή χριστιανικήν όρθόδοξη άνοιξη της αγιογραφίας στις εκκλησοϋλες των άσπροθαλασσίτικων νησιών και ά

Πριν έντεκα χρόνια άκριβώς στις 9-5-934 ή Ίερά Σύνοδος της Έλλάδας άσχολήθηκε με το ζήτημα

τῶν ἀγιογραφιῶν στίς ἐκκλησίες ἔχοντας ἀφορμὴ διάταγμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, πού μ' αὐτὸ ὀρίζεται πὼς μονάχα σὲ ἀπόφοιτους Πολυτεχνείου ἀνατίθεται ἡ ἱστορίση εἰκόνων καὶ τοιχογραφιῶν τῶν Ναῶν.

Σὲ κείνη τὴ συνεδρία ὁ Μητροπολίτης Σάμου ἔκαμε τὴν ἀκόλουθη εἰσήγησι: «Οἱ ζωγράφοι ἔχουν ἐλευθεριανεῖς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν εἰκόνων τῶν ἀλλὰ πάντοτε μέσα στὰ ὄρια πού διαγράφονται ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ χριστιανικοὺς τύπους».

Σήμερα πού διαπιστώνω κάποιον ὄργασμὸ καὶ διαφέρο γιὰ τὴν ἐξοράισι τῶν ναῶν ἐδῶ στὴν πόλη μας, σήμερα περισσότερο ἀπὸ ἄλλη φορὰ κάμω τὸ ρῶτήμα τοῦτο στὸν ἑαυτό μου: Ἄραγε παρόμοια ἀπόφασι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐξαπόλυσι ἐγκυκλίου μὲ παρόμοιο πνεῦμα πρὸς τίς πνευματικὰ προϊστάμενες ἀρχές τῶν Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μας θὰ φαινόταν ἀσκοπη σὲ στιγμὴ πού ἔχουμε διπλωματούχους Ἀκαδημιῶν ζωγράφους ὅπως καληῶρα τὸν καθηγητὴν κ. Κωνσταντίνον Βασιματζίδην καὶ τὸν

κ. Χαρίλαον Ξανθόπουλον ζωγράφο-καλλιτέχνη πού σὰν τέτοιοι στέκονται οἱ μόνοι ἀρμόδιοι; Γιατὶ τεχνικὰ καὶ αἰσθητικὰ καταρτισμένοι κατέχουν πολὺ καλλίτερα ἀπ' ὄλους μας, πὼς τὰ ἄδυστα τῶν αὐτῶν τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανικῶν Ναῶν καὶ κάθε ἱεροῦ—μας χώρου οἱ τοῖχοι, δὲν εἶναι οἱ πρόσφορες ἐπιφάνειες γιὰ κινηματογραφικὰς affiches, οὔτε γιὰ ἐκθεσι καλῶν κακῶν portraits χαριτωμένων δεσποινίδων καὶ καλλιπαρεῖων μαυραγορητῶν, οὔτε θεατρικῶν decors καὶ ἀσβεστοχρωματιστῶν χοντρόκοπα μπιχλιμιδολογήματα

Δὲν ξαίρω ἂν τὸ ρῶτήμά μου τοῦτο-ρῶτήμα στὸν ἑαυτό μου-τᾶκούει ἄλλο αὐτί. Δὲν τὸ ξαίρω. Ὅμως κατέχω πὼς ἡ ψυχὴ μου μὲ διπλωμένα τὰ φτερά της τὸ ἀκούει εὐλαβικὰ καὶ τὰ μάτια της τὰ χαμηλώνει ἀπάνω στίς γραμμὰς καὶ τὰ χρώματα τοῦ ἱστορητῆ χρωστήρα τῶν προγονικῶν μας ἀγιογράφων καὶ μένει αὐτοῦ μὲ πίστη ἀκλόνητη.

Φανάρι

ΕΙΡΗΝΑΡΧΟΣ ΛΟΒΑΣ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΔΕΞΕΡΩΠΟΙΟΣ

Μὲ ρωτούσανε προχθὲς :

— Ἔσεῖς πού μεταφράσατε ὀλόκληρο τὸ Μπωντελαίρ σὲ στίχους, γίνεται νὰ μὴν ἔχετε γράψει καὶ πρωτότυπα ποιήματα;

— Ναι καὶ ὄχι. Ἔχω βέβαια γράψει στίχους, προπάντων στὰ νιάτα μου. Μὰ τοὺς ἔχω ἀποκηρύξει, ἴσια ἴσια ἐπειδὴ μαζί μὲ τὴ στιχουργικὴ μανία γεννήθηκε μέσα μου ἀπὸ νωρὶς κ' ἓνα ἀπαιτητικὸ γούστο, προπάντων γιὰ τὴν ποίησι. Θὰ μὲ καταλάβετε καλλίτερα ἂν σᾶς πῶ πὼς εἶμαι συνομήλικος καὶ φίλος ἐνὸς ἀληθινοῦ ποιητῆ, τοῦ Βρανᾶ Μπεγιάζη, καὶ τοῦτο τὸ λογαριάζω μεγάλη εὐτυχία. Ἴσως τὴ μεγαλείτερη τῆς ζωῆς μου. Εἶνε ἀπὸ κείνα τὰ περιστατικὰ πού δὲν τυχαίνουν δυὸ φορές σὲ μιὰ ζωὴ καὶ φτάνουν γιὰ νὰ φωτίσουν μιὰ ζωὴ ὀλόκληρη. Δὲ μοῦ ἦταν λοιπὸν δύσκολο νὰ κάνω τὴ σύγκρισι ἀπὸ τὴν παραγωγή του καὶ τὴν δική μου καὶ νὰ βγάλω τὸ συμπέρασμα πού ἔπρεπε. Ἔτσι προτίμησα νὰ ξεθυμαίνω τὴ στιχουργικὴ μου μανία στὴν πλάτη τοῦ Μπωντελαίρ. Ἔχω τὴν ἐντύπωση, ἀδικαιολόγητη ἴσως, πὼς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ξεφορτώνουμαι ἓνα μέρος τῆς εὐθύνης.

— Μὰ γίνεται νὰ μὴν ἔχετε κρατήσῃ οὔτε στίχο ἀπ' τὰ δικά σας; Δὲ θὰ μᾶς δεῖξετε κάτι;

— Κακὴ περιέργεια καὶ φοβοῦμαι μὴν τὴν πληρώσετε... μὰ δὲ θέλω νὰ κάνω καὶ τὸν πολὺ παρακαλετό. Μοῦ βρίσκονται κάπου μιὰ ντουζίνα δεκαπεντασύλλαβοι

κ' ἔχει περάσει πιά τόσος καιρὸς ἀπὸ τότε πού τοὺς ἔγραφα ὥστε δικαιούμαι νὰ τοὺς κυτιάσω μὲ συγκάταβαση. Μὰ οἱ δεκαπεντασύλλαβοι αὐτοὶ εἶχαν καὶ περιπέτειες καὶ πρὶν σᾶς τοὺς πῶ πρέπει νὰ σᾶς διηγηθῶ τίς περιπέτειες αὐτές.

Τὸ θέμα τῶν στίχων εἶνε ἓνα πρόσωπο φανταστικὸ, ἓνας ποιητῆς ἂν θέλετε, ἢ σωστότερα μιὰ διάθεσι, μιὰ ποιητικοψυχολογικὴ κατάστασι πού θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ τῆς δώσω ζωὴ, νὰ τὴν προσωποποιήσω. Ὁ πιὸ ἀπλὸς τρόπος ἔκρινα πὼς ἦταν νὰ τοὺς δώσω ἓνα ὄνομα. Ἔτσι θὰ δημιουργοῦσα μιὰν ὄντοτητα πού θὰ ἔπερνε ἀπάνω τῆς ὄσση ἐξομολόγησι δὲν ἐνιωθα τὴν ὄρεξι νάναλάβω ὁ ἴδιος. Μοῦ χρειάζότανε λοιπὸν ἓνα ὄνομα καλόηχο, χωρὶς πολὺ χροῶμα κ' ἰδιοσυγκρασία, ἀρκετὰ ἐλαστικὸ γιὰ νὰ δέχεται τὴ λίγη ζωτικὴ πνοή πού θὰ τοῦ ἐμφυσούσαν οἱ στίχοι μου. Ἔπειρ ἀπὸ διαφορὰς δοκιμὰς στάθηκα στὸ Γιάννη τῆς Γερογιάννης. Αὐτὴ ἡ ἐπανάληψι μ' ἄρεξε. Τὸνομα μοῦ φαινόταν πὼς εἶχε ἀρκετὴν ἀληθοφάνεια γιὰ τὸ σκοπὸ πού ζητοῦσα καὶ τὴ στιγμὴ πού τόχα βγάλει ἀπὸ τὴ φαντασία μου ἤμουν ἠσυχος. Νόμιζα πὼς ἦταν ἀδύνατο νὰ ὑπάρχει καὶ στὴν πραγματικότητα.

Καὶ νά, μιὰ μέρα, συναντῶ κάποιον κ. Γερογιάννη μὲ σάρκα καὶ ὀστά. Μὲ περισσότερα ὀστά, παρὰ σάρκα γιὰ τὴν ἀκρίβεια. Δὲν ἦταν Γιάννης, εἶνε ἀλήθεια, καὶ θαρρῶ μάλιστα πὼς ἔγραφε τὸνομά του

Τερογιάννης, μὰ τί τὰ θέλετε πού καταγινόταν κι' αὐτὸς μὲ τὰ γράμματα ὅπως κι' ὁ ἥρωας τῶν στίχων μου. Ἡ σύγκριση ἦταν φυσικὴ κι' ἀνυπόφορη. Γιὰ καλὴ μου τύχη οἱ στίχοι μου δὲν εἶχαν δημοσιευτεῖ πούθενά καὶ μποροῦσα πάντα ν' ἀλλάξω τ' ὄνομα.

Γύρευα, γύρευα καὶ τέλος τὸ βρήκα: Ὁ Γιάννης ὁ Περάτης. Κρατοῦσα καθὼς βλέπετε, τὸ μικρὸ του τ' ὄνομα πού εἶνε τὸ πιὸ συνηθισμένο, ἐπομένως τὸ λιγότερο ἀτομικὸ καὶ γιὰ τὸ γούστο μου, ἴσως, τὸ πιὸ καλόηχο ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα. Τὸ συμπλήρωνα μὲ τὸ «Περάτης» πού εἶχε κάτι τὸ ἀόριστο καὶ τὸ διαβατικὸ, κάτι πού δὲν ἐπιμένει. Ἐκεῖνο πού ἤθελα...

Πέρασε καιρὸς κι' εἶχα πάψει νὰ νοιάζομαι καὶ γιὰ τὸν Περάτη καὶ γιὰ τὴ μοῖρα του διὰν εἶδα ν' ἀγγέλλεται ἓνα βιβλίο μὲ τὸ μπωντελαϊκὸ τίτλο Ὁ αὐτοτιμωροῦμενος καὶ μὲ συγγραφέα τὸν κ. Γιάννη Μπεράτη. Σημειώσατε πὼς στὸν πρῶτό μου στίχο τὸ ὄνομα τοῦ ἥρωά μου ξανόρχεται στὴν αἰτιατικὴ, «τὸ Γιάννη τὸν Περάτη» κ' ἡ ἀκουστικὴ

ἂν ὄχι ἡ ὀπτικὴ ταυτότητα μὲ τὸ συγγραφέα τοῦ Αὐτοτιμωροῦμενου εἶνε ἔτσι ἀπόλυτη. Καὶ, κορῦφωμα τῆς σύμπτωσης, τόσο ὁ κ. Γιάννης Μπεράτης ὁ πραγματικὸς, ὅσο κι' ὁ Γιάννης ὁ Περάτης ὁ φανταστικὸς, τᾶχουν βάλει μὲ τὸ Μπωντελαίρ. Ὁ ὑπότιτλος τοῦ Αὐτοτιμωροῦμενου εἶνε «ὁ Κάρολος Μπωντελαίρ ὡς τὰ τριάντα»!

Ὁμολογῶ πὼς τὸ νέο τοῦτο χτύπημα μὲ ζάλισε. Ἀπὸ τότε—εἶνε κάμποσα χρόνια—στάθηκα ἀνίκανος ναῦρω καὶ τρίτο ὄνομα ταιριαστικὸ.

Μὰ ἄς δώσω πιά τοὺς στίχους μὲ τὸ τελευταῖο τους προσωρινὸ ὄνομα.

Πρὶν τοὺς διαβάσετε ὡς τόσο θᾶθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ξεχάσετε, ἂν εἶνε τρόπος, τὰ ὅσα σᾶς ἐξιστόρησα καὶ νὰ φανῆτε κάπως ἐπιεικεῖς. Τὰ ποιήματα ἂν εἶνε ποιήματα—καὶ στὴν περίπτωσή αὐτὴ ἄς ὑποθέσουμε πὼς οἱ στίχοι αὐτοὶ εἶνε καὶ λιγάκι ποίημα—τὰ ποιήματα πρέπει νὰ τὰ πλησιάζω κανεὶς χωρὶς ἄλλη προετοιμασία, χωρὶς αμμιὰ προκατάληψη οὔτε προειδοποίηση ἄλλη ἀπὸ κάποια καλὴ καρδιά, κάποια ἀθωότητα.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΠΕΡΑΤΗΣ

* Ἀλήθεια, δὲ γνωρίσατε τὸ Γιάννη τὸν Περάτη;
Δὲ λάγατε καμμιά φορὰ γιὰ κείνον νὰ μιλοῦνε;
— Κρίμας! Τί πρόσωπο γλυκὸ καὶ τί καρδιά ὄλο πλοῦτος!
Ὡς τόσο δὲν τὸ χώνεψαν ποτέ τους οἱ δικοὶ του
Ποῦταν, λέγει, «ἀδιαφόρητος» κ' ἔγραφε μόνο στίχους.

Στὰ πρῶτα πρῶτα νιάτα του, πρὶν μάθει τί 'νε ὁ πόνος,
Ἔτσι, γιὰ τὴν ἀποκοιμὴ, τὸ Μπωντελαίρ μιμοῦνταν:
Πεσιμισμοί, σατανισμοί, παραδοξολογίες...
Μὰ ὕστερα, σὰν τὸν ἄρπαξε στὰ νύχια ἡ ζωὴ, στὰ δόντια,
Κ' ἓνα ἓνα τοῦ θανάτωσε τὰ ὄντια, τίς ἐλπίδες,
Παρηγοριά δὲν τοῦμεινε κ' ἄλλη παρὰ νὰ γράφει
Τραγοῦδια ἀπλά, εἰδυλλιακά, πρόσχαρα, ἐλπιδοφόρα.

Αὐτὸς εἶνε ὁ Γιάννης μου. Ὁ Γιάννης ὁ Δεξερωποῖός. Μήπως κανένας ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Χρονικῶν» θᾶθελε νὰ τοῦ γίνεῖ νουνός;

Ἄλλοιῶς κινδυνεύει νὰ μείνει ἔκθετος ὀριστικά.

Καὶ τώρα νὰ σᾶς ἀνταμείψω γιὰ τὴν ὑπομονὴ πού εἶχατε νὰ διαβάσετε τίς φλυαρίες μου, θὰ σᾶς δώσω κ' ἓνα δείγμα ἀπὸ ποίηση, ὄχι ἀπὸ ποίηση ναὶ καὶ ὄχι, ἀπὸ ποίηση ἀληθινὴ ἐκεῖνο πού, ἐγὼ τοῦλάχιστο, τὸ νομίζω ποίηση. Ἐνα κομμάτι τοῦ Βρανᾶ Μπεργιάζη.

ΣΕΒΝΤΑΛΙΔΙΚΟ

Τρέμει τ' ἀχείλι μου νὰ πεῖ τραγοῦδι,
Τρέμει ἡ καρδιά νὰ πεῖ τὸ βάσανό της.
Θένε φωτιά νὰ λυώσουνε τοῦ φόβου
Τὰ κρούσταλλα στὰ φύλλα τῆς καρδιάς μου.
Θὰ πὰ νὰ πιῶ νὰ μ' εὔρει μεθυσμένο
Σὰ βγεῖ τὸ βράδυ τ' ἄστρο τῆς Ἀγάπης,
Νᾶρτω τὴν ὥρα ποῦσαι πλαγιασμένη,
Μέσα στὸν πρῶτον ἔπνο βυθισμένη.
Σὰ σκύλος νὰ γυρνῶ στὸ μαχαλά σου.
— Γιὰ πές μου τώρα, ὡς πόσα χρόνια νάνε
Ποῦ μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά κι' ὁ λογισμὸς σου;...
Τί λές; Δὲν πᾶνε τὰ μικρὰ τὰ λόγια;...
Σωπαίνω... Ἐσὺ νᾶσαι καλά... Καὶ μπράβο,
Σ' εἶδα καὶ κόντεψα νὰ σὲ βασκάνω.
Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἐσὺ ὄλο κι' ὀμορφήνευς.
Σ' εἶδα προχτὲ καὶ θάμαξα. Μονάχα
Ταραχτήκα πού σ' εἶδα μὲ τὰ μαῦρα
Τοῦ χάρου τὰ στολίδια φορεμένη.
Μὲ πήρε ἡ λύπη τῆς συχωρεμένης...
Ἔ, τί τὰ θές, πού τὸλεγα ὁ καημένος,
Ἐναν καιρὸ σὲ κείνα τὰ ζαμάνια,
Μανούλα νὰ τὴν πῶ, κοντὰ σὲ σένα...

* Ἄλλα τὰ μάτια τοῦ λαγοῦ...

Ἄ. ΠΡΩΤΟΠΑΤΣΗΣ

ΑΝΕΥΘΙΝΕΣ ΕΥΘΙΝΕΣ

Ἀφορμή σ' αὐτὰ τὰ λίγα λόγια στάθηκε τὸ τελευταῖο κριτικὸ ἄρθρο τοῦ φίλου κ. Μπάρα, τὸ ἀφιερωμένο στὸ μεταφραστικὸ ἔργο τοῦ ξεχωριστοῦ καλλιτέχνη κ. Πρωτοπάτη. Ὁ φίλος ποιητὴς ἐκεῖ ἀναλύει ὠραῖα τὸν Μπωντελαρισμὸ, ἂν καὶ πάντα εἶναι δύσκολο νὰ ξεπεράσει κανεὶς πράγματα χιλιεπιτωμένα καὶ μάλιστα τελευταῖα ἀκουσμένα σὲ μιὰν ἐξαιρετικὴ διάλεξη καμωμένη ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν μεταφραστὴ. Παρ' ὅλ' αὐτὰ ἐπιμένω καὶ δέχομαι πὼς τὸ ἄρθρο τόσο στὸ περιεχόμενο ὅσο καὶ στὴ μορφή ἦταν καλογραμμένο. Θᾶταν καλύτερο ὁμως, ἂν τελειωνε κάπου ἐκεῖ πὸς λέει: «Διαφωνῶ γιὰ τὴν κάπως συχνὴ χρῆση ἰδιωματικῶν λέξεων». Ἀπ' ἐκεῖ κι' ὕστερα ἀρχίζει τὸ μοιραῖο τρίκλισμα.

Φυσικὰ καὶ στὴν τελευταία φράση θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ γεί ἀντίρρηση. Ὁ κ. Μπάρας θᾶπρεπε νὰ ξέρει πὼς ἡ «κοινὴ γραπτὴ γλῶσσα κινδυνεύει νὰ χάσει τὴ φρεσκάδα της καὶ τὴ ζωντάνια τῶν εἰκόνων της καὶ νὰ κοκκαλιάσει, ὅσο δὲν πλουτίζεται καὶ δὲν ξανανιώνει ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ μὲ καινούργια λεξιλογικὰ στοιχεῖα παρμένα ἀπὸ τὴν ἀστέρρευτὴ πηγὴ τῶν λαϊκῶν ἰδιωμάτων... Γι' αὐτὸ ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ καταλογίσει κάτι κανεὶς τοῦ κ. Πρωτοπάτη, αὐτὸ τὸ κάτι—κατὰ τὴ γνώμη μου—πρέπει νὰ εἶναι ἓνας καλλιτεχνικὸς ἠρωϊσμός πὸς γι' αὐτὸν καὶ μόνον θὰ τοῦ ἀξιζε κάθε ἔπαινος, ὅπως συμβαίνει καὶ στὴν εἰδικὴ περίπτωση

τῆς πρόζας μὲ τὸν Μυριβήλη. Ἐγὼ ὁμως δὲν θὰ ἐπιμείνω σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ σημεῖο. Ἄς ὑποθεθεῖ πὼς ἓνα μνημοναπτικὸ καλλιτεχνικὸ ἔνστικτο ξαφνιάζεται ἀπὸ κάτι τέτοια τολμήματα, ἀφοῦ ἄλλωστε προκαταβολικὰ ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχει ὅλες τὶς ... πεποιθήσεις, δικαίωμα πὸς δὲν τῶδωσε στὸν ἑαυτὸ του ποτὲς ἓνας Παλαμᾶς.

Ἐμένα μ' ἐνδιαφέρουν τὰ παρακάτω, οἱ ἀποτυχημένες ἐκείνες γενεκεύσεις, μ' ἐκείνες θ' ἀσχοληθῶ. Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἡ πρωτοδημοτικὴ δὲν μπορεῖ ν' ἀρχίζει μὲ τὸν Ψυχάρη.

Μοῦ φαίνεται πὼς ἐδῶ ἔγινε μιὰ μικρὴ χρονολογικὴ παραδρομὴ πάνω-κάτω δυὸ χιλιάδων χρόνων. Τέτοια λάθη κάποτε συμβαίνουν. Οἱ πάπυροι τῶν πρώτων π. Χ. καὶ μ. Χ. αἰώνων κάτι ἔχουν νὰ μαρτυρήσουν πάνω σ' αὐτὸ. Ἄς εἶναι. Πρὸ παντὸς ὁμως ἐνδιαφέρει ἐκεῖνο τὸ μεγαλόστομο πὸς λέει ὁ ἀρθρογράφος. «Ὁ δημοτικισμὸς αἰσθάνθηκε καὶ αἰσθάνεται περισσότερο κάθε μέρα κρίση ἐσωτερικὴ καὶ ἀνάγκη προσαρμογῆς!... Μοῦ φαίνεται πὼς σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο δυὸ πράγματα τὸν πῆραν στὸ λαμό τους 1) ὁ Πέτρος Χάρης, καὶ 2) ὁ ἑαυτὸς του ἡ καλύτερα τὸ ἔργο του.

Αὐτὴ τὴ στιγμὴ πὸς γράφω, ἔχω μπροστά μου μιὰ φιλολογικὴ ἐπιφυλλίδα τοῦ «Ἀνεξάρτητου...» Κι' ἐκεῖ ὁ Πέτρος Χάρης κάπου στὰ 1933 ἢ 34 νὰ, τὴ λέει: «Νομίζω λοιπὸν, ὅτι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ γενικώτερα ἡ ἑλληνικὴ πνευμα-

τικὴ ζωὴ περνοῦν μιὰ πολὺ κρίσιμη περίοδο... Ἴδιος κι' ἀποῖδιος ἐπαναλαμβάνει τὰ ἴδια καὶ σ' ἑνατου δοκίμιου σχετικὸ μὲ τὴ γλῶσσα, ὄχι ὁμως καὶ μὲ τὴ στενὴ προοπτικὴ τοῦ κ. Μπάρα. Φαίνεται γεγονὸς πὼς ὁ κ. Χάρης κατὰ καιροὺς δὲν ἔπαψε νὰ διαπιστώνει κάτι τέτοιες «κρίσιμες κρίσεις...» Γι' αὐτὸ δὲν θὰ τὸν κατηγορήσω. Κρίσιμη ἰδιοσυγκρασία φαίνεται, γι' αὐτὸ κι' ὡς ἓνα σημεῖο δικαιολογημένη. Ἡ ἐπιθετικὴ ὁμως υἱοθέτηση κι' ἡ ναρκισσικὴ ἐπανάληψη μιᾶς τέτοιας διαπίστωσης εἶναι ἀδικαιολόγητη. Καὶ τόσο πιότερο ἀδικαιολόγητη, ὅσο ἐκεῖνος πὸς κάνει τὴν διαπίστωση εἶναι κι' ὁ δράστης μιᾶς τέτοιας παροδικῆς καὶ ἄβαθης κρίσης. Κι' ἐδῶ ἐννοῶ τὸν ἴδιο τὸν φίλο μου κ. Μπάρα. Ἐξηγιέμαι: Ὁ δράστης τῶν «ἴπταμένων μηχανῶν, μετάλλων εὐγενῶν, ραδίων, ἀκτινίων κι' οὐρανίων καὶ... συνεπειῶν ἀφαντάστων τεραστίων...» ὁ δράστης τῶν τέτοιων «ἀσυνεπῶν τερατωδιῶν...» δὲν μπορεῖ κἀνοντας τὸ μισοκακόμοιρο νὰ διαπιστώνει μιὰ κάποια «κρίση...» Αὐτὸ θᾶμοιαζε σατανικὰ—κι' ἄς μ' οὐ συχωρέσει ὁ φίλος μου τὸ χυδαῖο αὐτὸ παραλληλισμὸ—θᾶμοιαζε μ' ἓνα σεσημασμένο φονιά πὸς μιὰ μέρα θ' ἀποφάσιζε «δημοσίᾳ...» νὰ διαπιστώσει πὼς «ἐσχάτως -δυστυχῶς- λαμβάνουσι χώραν χροῦσματά τινα «στυγερῶν ἐγκλημάτων...! Τόση ἠθοποιία μπορεῖ νὰ γίνε; Νὰ γιὰτὶ εἶπα παραπάνω πὼς τὸν κ. Μπάρα τὸν πῆραν στὸ λαμό του ὁ Πέτρος Χάρης καὶ ὁ ἀπολογητὴς ἑαυτοῦ του.

Καὶ τώρα, ὕστερ' ἀπ' αὐτὴ τὴ μαθηματικὴ ἐξήγηση προχωρῶ κι' ἀναφέρω μιὰν ἐγκυρη γνώμη: «Τὸ φαινόμενο αὐτό-τοῦ γλωσσικοῦ λε-

βαντισμοῦ-ἀνάλογο μ' ἐκεῖνο πὸς παρουσίασε ὁ καθαρευουσιανισμὸς στὸν περασμένο αἰῶνα, τὸ κάνει μοιραῖο ἢ ἀδυναμία τῶν νεοφώτιστων καὶ πρωτόπειρων νὰ γράψουν καλύτερα τὴν κοινὴ γλῶσσα, χειραφετημένοι ἀπὸ τὴν παλιὰ συνήθεια καὶ τὶς θεωρητικὲς ἀριστοκρατικὲς ἀντιλήψεις...» Αὐτὸ δὲ εἶναι ἀλήθεια καθαρὴ σὰν τὴν ἡλιόλουστη μέρα. Αὐτὸ λέει καὶ ἡ ἱστορία. Ἐνα μεγάλο μέρος τοῦ Σολωμικοῦ καὶ Παλαμικοῦ μεγαλείου εἶναι καθαρὰ μεγαλεῖο γλωσσικὸ. Αὐτὸ τὸ διαλαλεῖ κι' ἡ πείρα καὶ ἡ ζωὴ.

Ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος κάποτε ἔγραφε τὸ γνωστὸ :

Ὁ Κάλβος καὶ ὁ Σολωμὸς
ῥοδοποιοὶ μεγάλοι,
κι' οἱ δύο κατεφρόνησαν
τῆς γλώσσης μας τὰ κάλλη
Ἰδέαι ὁμως πλούσιαι
πτωχὰ ἐνδεδυμένοι
δὲν εἶναι δι' αἰώνιον
ζωὴν προωρισμένοι.

Αἴ! τὸν κακομοίρη! Ὁ Σολωμὸς κέρδισε δικαιωματικὰ τὴν αἰωνιότητα, ἐνῶ ἐκεῖνος ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Σούτσος, μὲ τὶς διαπιστώσεις καὶ τὶς ὁποιες πεποιθήσεις του, ἔμεινε στὸ ληξιαρχεῖο τῆς ἱστορίας ἓνας κάποιος νέτος σκέτος Σούτσος. Τὰ ἴδια κι' ὁ Κάλβος. Παρ' ὅλες τὶς ἐργασίες καὶ τὸ κῦρος ἐνὸς Παλαμᾶ, πλήρωσε πολὺ ἀκριβὰ τὶς μετρικὲς του ἀκροβασίες καὶ τοὺς γλωσσικούς του ἐκείνους ἐρμαφροδιτισμούς. Ἡ ἱστορία στὸ πρόσωπο τοῦ Κάλβου ἔδειξε, πὼς ἓνας ποιητὴς πέφτει θῦμα τοῦ ἴδιου του ἑαυτοῦ, δταν κοντόφωτος σπᾶνε τὰ μούτρα του πάνω στους βράχους τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἀλήθειας.

Κι' ὁμως ὁ κ. Μπάρας «ἔργω» ἐπιμένει σ' αὐτὸν τὸν ἐρμαφροδιτι-

σμοὶ καὶ τώρα καὶ «λόγω» τὸν ὑποστηρίζει! Μήπως λοιπὸν, φίλτατε, οἱ ποιητὲς δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ χουν ὅλες τὶς πεποιθήσεις; Ἡ μήπως οἱ Ἀλέξανδροι τὸ χουν νὰ εἶναι μοιραῖοι στὶς πεποιθήσεις τους καὶ στοὺς ἀφορισμοὺς τους; Πάντως καὶ θὰ συμβαίνει. Γιατὶ ὅλες αὐτὲς τὶς χάρτινες πεποιθήσεις, τὶς πρόχειρες προσωπικὲς ἢ δανεισμένους ἀντιλήψεις, τοὺς ἐκκεντρικοὺς ἐρασιτεχνισμοὺς καὶ ἐπιδερμικοὺς ἀριστοκρατισμοὺς, ὅλ' αὐτὰ φαίνεται τὰ παραφυλάει πάντοτε ἓνα μεγάλο κόσκινο, τὸ κόσκινο τῶν λαῶν καὶ τῆς ἱστορίας. Αὐτὸ πρέπει νὰ τῶχει ὑπ' ὄψη του

Τέτοιες ξυπνάδες ὅμως πέραση δὲν ἔχουνε σ' ἐμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς. «Ἀνέγνωσ, ἀλλ' οὐκ ἔγνωσ· εἰ γὰρ ἔγνωσ, οὐκ ἂν κατέγνωσ...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΝΟΣ

ΠΗΝΕΔΟΠΗ

Στό κομψό σαλονάκι μὲ τὰ κάρτρα,
καὶ μὲ τὰ τόσα μπιμπελό σου ἀράδα
καθισμένη στοῦ σοφᾶ τῆς λιακάδα,
μὴν ἐσάρπα κεντοῦσε μὲ χάνδρα.

Σὰν τοῦ Ὀμήρου καὶ σὺ τὴν ὑφάντρα,
χρόνια πὺν ἄδεια σου μένει ἡ παστάδα.
Στὰ πελάγη ἀναλήττες μὴ ἀρμάδα
κι' ἀκαρτέρες, ὦ ὑφάντρα, τὸν ἄντρα.

Χρόνια πόσα, ὦ πιστή, καρτεροῦσε;
Μαρτυροῦν τό μαρτύριο ἢ τρεμοῦσε
τοῦ ὑφαντοῦ σου, πὺν σταθῆκαν αὐτὲς

στὴ βουβὴ λειτουργία τῶν θρήνων
κανδυλάκια ἀναμμένα γιὰ Ἐκείνον
πὺν ποτὲς δὲν θάρθη, ἴσως, ποτὲς.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΣΑΠΑΛΗΣ

ΠΕΖΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

ΨΥΧΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΑΔΟΙ

Καρδιά μου πονεμένη. Πᾶρε τὴν λογικὴ γιὰ γνώμονα, τὴν φρόνηση γιὰ νόμο καὶ σκέψου βαθυστόχαστα. Εἶναι καημὸς ὁ ἔρωτας μὲ τὶς ἀγιάτρευτες πληγὲς του, τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανα, τὶς θλίψεις πὺν μαραίνουν, τὰ δάκρυα πὺν τρέχουν καὶ στεναγμοὺς σκορποῦν.

Φτωχιά καρδιά μου! Συγκράτα τοὺς παλμοὺς πὺν ξεγενιοῦνται κι' ἀνασταίνουν σὲ κάθε ρυθμικὴ καὶ μυστικὴ στροφὴ σου.

Σταμάτα τὰ δειλὰ σκιρτήματα, τοὺς χτύπους τοὺς ἀδύνατους, τοὺς ἀκαθόριστους παλμούς σου ἐνόσω καιρὸς εἶν' ἀκόμα.

Τοὺς φουσκωμένους κάλυκες πὺν μόλις παίρνουν γιὰ ν' ἀνθίσουν στοῦ ἔρωτα τὴν χαραυγὴ. συντριμια κάμε καὶ μάδησέ τους πρὶν δυναμώσουν κι' ἀνθίσουν σὲ λουλούδι.

Βᾶλε μὴ πλάκα μαρμαρίνη πάνω στά φυλλοκάρδιά σου πέρα ὡς πέρα καὶ κλείσε ὅλες τὶς θύρες καὶ τὰ παραθυρόφυλλα, νὰ μὴ ξεφύγουν οἱ παλμοί, οἱ χτύποι, οἱ φωνὲς καὶ μαρτυρήσουν τὴν γέννηση τοῦ ἔρωτα.

Πνίξε κάθε φωνὴ κι' ἀντίλαλο πὺν μέσα σου ὑπάρχει καὶ κάθε ρόγχο παραχατικὸ σφιξέ τον μὴ σὲ ξεφύγει.

Ἄνεμοι καὶ θύελλες, μπόρες καὶ καταιγίδες σβῦστε τὴν φλόγα πὺν ξεπήδησε μεσ' ἀπ' τὴν φτωχὴ καρδιά μου.

Ἐλάτε πόνοι γλυκύτατοι, τρέξτε νὰ βοηθήσετε. Χῦτε τῆς λησμονιᾶς τὰ μῦρα, τῆς παρηγοριᾶς τὸ βάλσαμο σταλάξτε.

Φέρτε τῆς λήθης τ' ἀγιοβότανο, ποτήστε γιαιτροσόφια.

Φτωχιά καρδιά, καρδιά μου πονεμένη! Τί κι' ἂν φριχτὰ πονέσης, τί κι' ἂν λυπηθῆς κι' ἂν αἱματοκυλισθῆς ἀκόμα;

Θᾶναι γλυκὸς ὁ πόνος σου, ἡ λύπη σου περαστικὴ, τὸ αἷμα πὺν θὰ τρέξη ἐξαγνισμὸς θὰ νᾶναι. Θάρθη μὴ μέρα πὺν θὰ λησμονήσης καὶ θὰ λησμονηθῆς. Μὲ τὸν καιρὸ θὰ γιαιτρευθῆς καὶ σὺ καὶ τότε θὰ σωθῆς.

Πόλη 1945

ΑΧΙΛ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ ΠΟΥ ΚΛΑΙΝΕ

Βλέπω τη θάλασσα που γελάει. Ακούω τον ήχο του γάργαρου γέλοιου της. Είναι ειρωνικό το γέλοιό της κι' είμαι ένας άνθρωπος γιομάτος μίση, ένας αποθαρσυνμένος.

Βλέπω τη θάλασσα και θυμάμαι τη γυναίκα, τη μεθυσμένη γυναίκα που γελάει εις βάρος μου. Έτσι γελούσε και κείνη. Ήτανε άγριο κι' ειρωνικό το γέλοιό της.

Κι' ο βράχος δέχεται καρτερικά τα δυο ξεσπάσματα. Είναι ένας βράχος μαύρος και αγέρωχος. Γύρω του τα κύματα, πάνω του ο άνθρωπος. Ένας άνθρωπος πάνω σ' ένα βράχο που ρίχνει άγριες ματιές γύρω του.

Τώρα τελευταία είμαι πολύ μόνος. Ένα απομεσήμερο έκαμε κει στο βάθος να ξεμυτίσει το άστρο της μέρας σε δύση.

Μέσα στο χειμώνα μιὰ δύση. Γέμισα συγκίνηση. Πείρα το τραίνο να προφθάσω τη δύση στην άκρη της θάλασσας. Το τραίνο έτρεχε για τη δύση κι' εγώ προσπαθούσα να θυμηθώ. Περνούσαμε ένα ποτάμι μιὰ πέτρα αν είχα θάρρινα θέλοντας ν' ακούσω το θόρυβο του πεσίματος. Ίσως και να σκεφτόμουνα το θάνατο. Δέ θυμάμαι αν ή σκέψη μου γυρνούσε γύρω στο θάνατο, ένα πεθύμισα, ν' ακούσω το πέσιμο της πέτρας στο νερό. Κι' ή πέτρα θάπεφτε, μα σ' αυτή μου δεν θάρχόνταν κανένας ήχος, μόνο το μονότονο και αγέ-

ρωχο σκούξιμο των τροχών θα κυριαρχούσε.

Κι' έτσι βρέθηκα στην πλαγιά, αντίκρυ στο άστρο με τη θάλασσα ήσυχη κι' όνειροπόλα. Κύτταξα τον κόσμο που καιγότανε και που πήγαινε να πέσει στο νερό, σά σε αυτοκτονία. Σήκωσα κι' εγώ το μικρό μου κορμί κι' έστειλα πολλές χειρονομίες στο άστρο που έφευγε. Όταν γύρισα πίσω, είδα ένα πηχτό μαύρο και μακρύ ανθρώπο ξαπλωμένο στη γη. Είχαμε τα ίδια πόδια. Με γέμισε φόβος ο μεγεθυμένος έαυτός μου μπροστά σ' ένα άστρο που καιγόμενο πάει να πέσει εκεί μακριά, μέσα στη μεγάλη θάλασσα. Το κύτταξα τρομαγμένος ακόμα πολύ ώρα.

Έτσι είχα αρχίσει εκείνο το βράδυ. Όταν την άκουσα να γελάει ειρωνικά και μεθυσμένα είχανε περάσει πολλές ώρες, ίσως νάτανε και μεσάνυχτα. Σκεφτόμουνα τη συνάντηση με τη δύση και που είχα πολλά να της πω ...

Μιὰ γυναίκα ίσως μεθυσμένη μ' ένα στραβό στόμα άφηγε να γλυστήρησει το κλάμα της απόγνωσης. Σκέφτηκα πως μπορούσε ή γυναίκα νάτανε δυστυχισμένη. Μιὰ γυναίκα δυστυχισμένη που γελάει, διόλου παράξενο. Και το γέλιο της συνεχιζότανε έντονότερα. Τώρα θά περνούσε ακριβώς από μπροστά μου. Εγώ είμουνα καθισμένος σ' ένα τραπέζι και κύτταξα ένα ποτήρι που γεμάτο φάνταζε σά μιὰ δύση. Κι' έλεγα σ' της δύσης αυ-

της εκείνα τα λόγια. Κάτι λόγια για μένα και για μιὰ ζωή που πέρασε. Τα τραβούσα έτσι τα λόγια από μέσα μου και κόπιαζα. Τα τραβούσα και τ' άπίθωνα στο τραπέζι πλάι στη δύση. Τ' άριχνα στα πόδια της ζητώντας έλεος για μιὰ ζωή που πέρασε. Αυτή ήτανε ή κατάσταση μου τη στιγμή που ή γυναίκα περνώοντας γελοούσε με στραβό ένα στόμα. Το στόμα της στραβωμένο το φαντάσθηκα όταν χτύπησε σ' αυτή μου ένας τελευταίος του ήχος που με γέμισε ύποψια. Θέλησα τότε να κυττάξω κατά το μέρος της, μα μιὰ δύναμη με κράτησε ακίνητο. Είχα φοβηθεί τρομερά από το γέλιο που άγάλια άγάλια μ' έστελνε άσυνείδητα πίσω, πολύ πίσω, σ' ένα κόσμο που άθελητα πήγαινα εγώ μόνος να ξεριζώσω και να ριξω στα πόδια μιὰς φανταστικής δύσης. Θέλησα να κλειστώ πάλι στον έαυτό μου γιατί έννοιωθα τον κίνδυνο, ένα κίνδυνο που ήταν κρυμμένος μέσα στο γέλιο της και γλυστρούσε απ' το στόμα της γυναίκας που προσπέρασε. Και τον κίνδυνο τον αισθάνθηκα πολύ ποντά μου. Βιάστηκα να συμμαζευτώ μα ή άγωνία περίσσευε. Αρχισα να θυμούμαι ... Σειρά όλόκληρη οί θύμησες... Τώρα καθότανε και κείνη μ' έναν άνδρα σ' ένα τραπέζι και βαστούσε το κεφάλι της. Είχα πάρει το θάρρος να γυρίσω και να ριξω μιὰ ματιά.

Είδα τη γυναίκα από πίσω και μου φάνηκε έτσι πως βεβαίωσα τις ύπονοιές μου. Η γυναίκα αυτή ήτανε ένα μέρος, για καλύτερα όλοκληρο ένα παρελθόν. Μιὰ γυναίκα με γυρισμένες τις πλάτες και μ' ένα μακρύ μαύρο μεταξωτό φουστάνι που άφηγε τα μισά στήθια να

γίνονται δυο προκλήσεις και το πρόσωπο γεμάτο φτιασίδι ακόμα και γυρμένη στην άγκαλιά ενός άνδρα. Η γυναίκα με το παρελθόν μου πέρασε κι' ένα γέλιο βραχνό την άκολουθούσαγε.

Με κυρίεψε μιὰ άγανάκτηση. Όλα της προδίδανε την αλήθεια. Το γέλιο της κι' ο άνθρωπος που καθότανε δίπλα της ένα σύνολο μιὰς πραγματικότητας. Σηκώθηκα και πήγα κατ' εσθειαν πάνω της. Στάθηκα και την κύτταξα στα μάτια έτσι που να με κυττάξει και κείνη. Ακόμα έρριξα μιὰ ματιά στον άνδρα που καθότανε πλάι της. Ήτανε ένας άνθρωπος μ' ένα βλογοκαμμένο πρόσωπο, άγριος, με τη ματιά γεμάτη σύννεφα. Προσπάθησα να άρθρώσω τις λέξεις που θα μου δίδανε την ευκαιρία να μιλήσω με τη γυναίκα χορευοντας και να λύσω το αίνιγμα της, μα δε χρειάστηκε.

Με κυττάζανε κι' οί δυο και σιωπαίνανε. Τη σιωπή έλυσε ή φωνή της. Μιὰ φωνή βγαλμένη από μέσα της, από βαθειά, πολύ βαθειά, ραγισμένη και γεμάτη άγανάκτηση. Μιλούσε κυττάζοντάς τον γερμένη στην άγκαλιά του άνδρα με το βλογοκαμμένο πρόσωπο, τη ματιά τη συννεφιασμένη και που στο πρόσωπό του τώρα είχε ξεχυθεί το χαμόγελο της ίκανοποίησης και της νίκης. Ναι, ή γυναίκα μίλησε και είπε για μιὰ παληά της άγάπη, πως έζησε πολύ καιρό με τον άνθρωπο που άγαπούσε. Όσο μιὰ μέρα μ' άφησε, έλεγε ή γυναίκα, μ' άφησε να κλαίγω σ' ένα ντιβάνι. Και το ντιβάνι ήτανε σπίτι μου. Το σπίτι μου λίγο μακριά σε μιὰ άκρη της πόλης, με λίγα σκαλιά και μιὰ ξύλινη πόρτα.

Ήτανε μεγάλη ή αγάπη μου και μ' άφησε μιá νύχτα κλείνοντας την πόρτα πίσω του. Τη στιγμή αυτή με κύτταξαν κι' οί δυό τους. Ό άνδρας δέ γελούσε πιά. "Υστερα ή γυναίκα κυττάζοντας τó άδειο μου τραπέζι επίμονα συνέχισε.

Πολύ καιρό σύρτηκα ανάμεσα σε πολλούς ανθρώπους και πολλές νύχτες τις πέρασα με πλούσιους πελάτες, άφου ήμουνα υποχρεωμένη. Ό πάτρωνας αυτού του μπάρ γι' αυτό με καλοπλήρωνε και μου δνει άκόμα τó αντίτιμο των κόπων μου. Είχα πιστέψει στη μοίρα μου.

Μετά σώπασε. Έπιασε τόν άνδρα που συνόδευε άπ' τó μπράτσο και τραβήξανε για την πόρτα, εκεί ξαναγύρισε ό άνδρας και κυττάζοντάς με ξεπλάσανε σ' ένα βράχο γέλιο πους τους άκολούθησε ως τó βάθος ενός ταξί...

Έννοιωσα μέσα μου ένα κόσμο ό- λάκερο νά σαλεύει, νά κουνιέται ύ- πουλα. Φοβόμουνα μη πέσει και με τσακίσει γιατί είχα πιστέψει σ' αυτόν τόν κόσμο όπως πίστευα και στον έαυτό μου.

Ό κόσμος αυτός είχε για θεμέλια την αγάπη. Ένα βαρύν κρότο μιά αναπόφευκτο άκουσα μέσα μου και είπα πώς αρχίζει τó γκρέμισμα. Ναι, τó γκρέμισμα είχε αρχίσει.

Σωριαζότανε κι' άφηνε τά έρείπια ανάμεσα σε βοριάδες και σε

θύελλες. Κι' ή αγάπη θάφτηκε άπ' τα έρείπια ενός κόσμου που αυτή τόν είχε κτίσει.

Ήμουνα καθισμένος, είχα πέσει σ' ένα κάθισμα γιατί δέ βαστούσα στο γκρέμισμα φαίνεται. Η γυναίκα με τόν άνδρα δέ φαινότανε πιά. Είπα μέσα μου πώς είμαι ένας φονιάς και ότι τó φταίξιμο μόνο έμένα βάραινε. Τη στάση μου άπέναντί της τότε, στον καιρό της εγκατάλειψης δέν την καταλάβαινα. Τότε ήθελα νά ζήσω λεύτερος χωρίς νά προμαντέψω τόν κίνδυνο.

..

Είχε βρέξει. Τη δύση είχε άκολουθήσει μιá νύχτα μ' ένα ξέσπασμα. Αργοδιάβαινα κάτω άπό μιá σειρά πλατάνια. Θυμήθηκα πώς ήταν ό ίδιος δρόμος που μιá φορά περνώντας ένα αυτοκίνητο μās σκό- νισε την αγάπη μας. Είχαμε γελάσει τότε με την καρδιά μας.

Τώρα τά πλατάνια κλαίνε. Τά πλατάνια νοιώσανε τó γκρέμισμα, γιατί κι' αυτά είχανε δεχτεί ένα ξέσπασμα της φύσης μετά άπό μιá όμορφη δύση στην καρδιά του χειμώνα. Έγώ περνούσα. Μέσα μου ένα κενό άπ' τó γκρέμισμα που πήγαινε νά τó γεμίσει μιá τρομερή άπογοήτευση.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΧΟΣ

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΠΑΥΣΑΤΕ ΠΥΡ

SUAT TAŞER

Χαίρε! Χαίρε! Χαίρε!...

Χαίρε, για τά πέρατα του κόσμου
πέρα άπό σύνορα, βουνά και ώκεανούς...

Χαίρε, για τόν ουρανό,

για τά έντομα, τά λούλουδα, τά πουλιά
και για όσους την μεγάλη την ήμέρα μās φέρνουν...

Χαίρε, για όσους για την λευτεριά, πεθάναν!...

Η γιορτές έντός μου γοργοδιαβαίνουν,
ή μιá πίσω άπό την άλλη,

νά σταθώ ούτε στιγμή δέ μπορώ,

ό τόπος δέ με χωρεί,

δέ με χωρούν ή πλατείες, οί δρόμοι...

Νά ξεφωνίσω θέλω και νά τσιριξώ
μ' όση δύναμη ή ψυχή μου έχει!

Άλλοιώςτικα τά μάτια μου βλέπουνε τόν κόσμο.

Τό φύλλο όπου κουνιέται σά χέρι φιλικό,

τά σκόρπια σύννεφα,

τόν γαλάζιον άγρό τόν άστροσπαρμένο,

τόν άγέρα που χορεύει στην πράσινην άπλωσιά

και τούτους τους κουρασμένους διαβάτες...

Άπό μιá θλιβερή της άνοιξης ξεκίνησεν ή Νίκη χώρα!

Με τρελλαίνει τούτη ή σκέψη

και δέ χωρεί μέσα μου ή χαρά,

έξω τά παιδιά και τά πουλιά,

όλοι κάτω άπό τó σκότος του δικού του τού πόνου...

Μίλα Suat Taşer

μίλησε πιά!

Τ' αξίζεις νά χαιρετάς τη Νίκη.

Τ' αξίζεις νά κυματίσεις την καρδιά σου σαν παντιέρα..

Γι' αυτές τις μέρες είναι γεννημένη

ή ποιητική σου καρδιά,

ήμπορεί άπό την αγαλλίαση νά κρεπάσει!

Με του αίματου μου την πάσα ικμάδα

φλόγινους θά πρέπει στίχους νά πλέξω

στο όνομά σου Λευτεριά.

Γράφε καυμένη πέννα γράφε!

Τούτη ἡ γιγάντια Νίκη
 ἔτσι νάνικα δὲν καλοσωρίζεται,
 ἔτσι βουβά.
 Βαρβαρότητες γνώρισα μέσα στοὺς αἰῶνες
 πολέμους, καταχτήσεις, σκοτωμοὺς γνώρισα
 καὶ ξαίρω ποιοὶ στὸν ὄμιό τὴν ἱστορία κουβαλοῦν...
 Κι' ὅσα ξαίρω ἐγὼ καὶ τὰ τραγουδιὰ μου τὰ ξαίρουν.
 Τὰ τραγουδιὰ μου
 μ' ὄλη τους τὴ δύναμη ἀπ' τὴ Λευτεριά βγαίνουν
 Σὺ γεμίζεις τὶς καρδιές μας.
 Σὺ τίς κάνεις νὰ ἐξορμοῦν στὰ μέτωπα, στοὺς στίχους,
 πάνω ἀπὸ τὰ πλήθη καὶ τὰ σύνορα
 Ἐσὺ τίς σμίγεις μὲ τὴ Νίκη.
 Σένα χαιρετῶ
 Ἄγια Λευτεριά.
 Μέσα στὰ μάτια σὲ βλέπω τοῦ ναῦτη
 ὅπου στῶν ὠκεωνῶν κάποια νύχτα σκοτεινὴ
 τὰ μάτια του τ' ἀστροφωτισμένα στὸ μέλλον γυρισμένα,
 στὰ κύματα ὕμνους ἀπαγγέλλει τῆς εἰρήνης,
 καὶ πὺ φίλο δὲν ἔχει τὸν θάνατο παρεχτός
 Τ' ἄρματα τὰ γιγάντια τῶν ἑβδομηντα πέντε τόννων
 νὰ γκρεμίσουν μποροῦνε τὰ μπετονένια τείχη,
 νὰ τσακίσουν τὰ κόκκαλα τοῦ γιοῦ τ' ἀνθρώπου,
 μὰ Σένα ἀνήμπορα νὰ λυώσουν!
 Μέσα στὰ δάκρυα σὲ βλέπω τῶν βυζιανάρικων μορῶν
 καὶ στὴν ματοστάλαχτη ξιφολόγη πὺ καρφώνεται στὴ γῆ.
 Ἄπὸ τῶν πολιτειῶν πάνω τὰ ἐρεΐπια,
 στὶς γραμμές, στοὺς στίχους,
 Σένα διαβάζω
 Ἐσένα χαιρετῶ μ' ὄλη μου τὴν πίστη
 Ἄγια Λευτεριά!
 Πιότερο ἀπὸ φίλους κι' ἀγαπημένες.
 Ἐσένανε πιστεύω.
 Ἄπὸ τὴ μήτρα τὴ μητρικὴ Σὲ γνωρίζω.
 Ἄπὸ τὴ μέρα ὅπ' ἀνοιξα στὸ λαμπρὸ φῶς τοῦ ἡλίου
 τὰ ματάκια μου τὰ κλειστά,
 γιὰ τὰ μελλούμενα ὅτι στοχάστηκα καὶ γιὰ τὰ περασμένα
 μπροστά Σου τὰ στοχάστηκα.
 Τί θὰ μᾶς φέρει ἡ νέα μέρα;
 Κανείς δὲ τὸ ξαίρει.
 ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ Η ΛΕΥΤΕΡΙΑ
 ΜΕ ΑΙΜΑ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΕΝΗ.
 ΔΕ ΣΒΥΝΕΙ

Μετάφραση NEVZAT HATKO

Γ Ν Ω Μ Ε Σ

Ἡ ὀλόπλευρη ἀμεροληψία προσκρούει στὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντήρησης, γι' αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ ὑπάρχει παρὰ μονάχα στοὺς πολὺ-ἠθικό-διανοητικὰ ἀναπτυγμένους.

Σ' ἓνα μὴ ἀνταποκρινόμενο ἔρωτα ἡ θεραπεία δὲν εἶναι ἡ μεταβολὴ τοῦ σὲ ἀδιαφορία, μὰ σὲ μίσος.

Ὁ καλὸς καὶ ἄδολος ἄνθρωπος δὲν ἐνθουσιάζει ἂν δὲν ἔχει καὶ κεῖνα τὰ προσόντα πὺ τὸν κάνουν συμπαθητικό. Ἄπὸ ἓναν ἀποκλειστικὰ μόνον καλὸ καὶ ἄδολο, ζητοῦμε τίς πράξεις του, πράξεις, μὰ ὄχι καὶ μιὰ παρατεταμένη ἐπαφή.

Ὅποιος στὶς πράξεις του, στὴ διαγωγή του καὶ γενικὰ στὴ ζωὴ του ἀκολουθεῖ μιὰ ὁποιαδήποτε παράδοση, δείχνει ἡ ὅτι εἶναι τεμπέλης, ἡ ὅτι διανοητικὰ βρίσκεται πολὺ χαμηλά.

Ἄμα ζητᾶς τὴν γυναῖκα καὶ τὴν εὔρεῖς, ἡ ὄρες ἓνα τρόπο διασκεδάσεως· ἄμα τὴν εὔρεῖς χωρὶς νὰ τὴν εἶχες ζητήσῃ, τότε ἴσως τὸ εὔρημα νὰποτελέσῃ ἓνα σταθμὸ στὴ ζωὴ σου.

Οἱ κλέφτες μποροῦν νὰ δαιρευθοῦν σὲ δύο κατηγορίες. Οἱ κοινοὶ κλέφτες πὺ κλέβουν χωρὶς καμμιά διάκριση καὶ οἱ «ἰσορροπημένοι» πὺ κλέβουν ὅταν δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς ἐλέγξουν. Αὐτοὶ οἱ δεῦτεροι εἶναι πολὺ περισσότεροι ἀπ' ὅτι κανείς νομίζει.

Ἐπάρχουν ψεῦτες γιὰ ὅ,τι ἀφορᾶ τοὺς ἄλλους, ψεῦτες γιὰ ὅ,τι ἀφορᾶ τοὺς ἰδίους καὶ ψεῦτες ἄθροισμα τῶν δύο. Ἡ ψευτιά στοὺς πρῶτους εἶναι ἐλάττωμα· στοὺς δευτέρους περιλαμβάνεται μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ἐνστικτοῦ τῆς αὐτοσυντήρησης, στοὺς τρίτους, εἶναι καὶ τὰ δύο.

Ὅταν παρατηρῶ τοὺς ἄνδρες καὶ ἰδίως τοὺς νέους τῆς μεσαιᾶς καὶ ἀνώτερης κοινωνικῆς τάξης, κάμνω αὐτὴ τὴν περιέργη διαπίστωση: μὺ φαίνεται ὅτι μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς, ἡ ἐλάχιστη μειονοψηφία, εἶναι σὰν στρατιῶτες ὀπλισμένοι ἀπ' τὴν κορυφὴ ὡς τὰ νύχια μὲ τέλειο ὀπλισμὸ, πὺ μονάχα νὰ τοὺς ἐγγίξῃς θὰ τὸν μεταχειριστοῦνε.

Ἀπεναντίας τὸ ὑπόλοιπο μέρος, ἡ μεγάλη πλειονοψηφία, εἶναι ἄοπλη σὰν νᾶφησε τὸν ὀπλισμὸ στὸ σπίτι καὶ μονάχα στὴν ἀνάγκη θὰ πάγῃ νὰ τὸν πάρῃ.

(Διάβαζε «ἀνδρισμὸ» στὸ μέρος τοῦ «ὀπλισμοῦ».)

Ἡ πνευματο-διανοητικὴ (ἡ ἠθικό-διανοητικὴ) ἀτέλεια ἐνὸς ἀνθρώπου καταφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη πάντοτε νὰ δικαιολογῆται καὶ γιὰ τὸ μικρότερο σφάλμα ἡ λάθος καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τίς δικαιολογίες πὺ μεταχειρίζεται.

Πέλο

X, ΜΕΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ

Σὲ μιὰ μεγάλη προθήκη καταστήματος
τέσσαρα πόδια στὴ γραμμὴ ἐκτεθειμένα,
ἀπ' τὸ μηρὸ καὶ κάτω
ξύλινα πόδια τεχνιτὰ,
χλωροφορμίου ἀνυπόφορη
θυμίζουσαν μυρωδιὰ
καὶ τὰ ψυχρὰ νικέλινα
χειρουργικὰ ἐργαλεῖα.
Ἡ θεὰ τους μοῦ προκαλεῖ
τὴν καταθλιπτικὴν ἐντύπωση τῆς συμφορᾶς
κι' ἄθελα σκέφτομαι
τὶς σκοτεινὲς κι' ἀπρόσμενες στιγμὲς,
τὴν κάποιαν ὥρα τῆ σκληρῆ
τοῦ δυστυχήματος,
τὶς μέρες τοῦ πολέμου τὶς φριχτὲς,
μὲ τὸν ξολοθρεμὸ καὶ τὴν ἐρήμωσή τους.
Μὰ περισσότερο ἀπ' ὅλα σκέφτομαι
τοὺς τραυματίες,
στὶς αἰθούσες ἐκεῖνες
τὶς ἀπέραντες καὶ κρῦες
τῶν νοσοκομείων.

Μπορεῖ εὐαίσθητος πολὺ νὰ εἶμαι,
μπορεῖ συνηθεισμένα πράγματα
γιὰ μερικοὺς,
πολὺ στὰ τραγικὰ νὰ πέρνω,
μπορεῖ νὰ προτιμῶ καὶ νὰ λατρεύω
τὴν ἄλλη, τὴν καλὴ τὴν ὄψη τῆς ζωῆς μας,
τὴν ὁμορφὴ καὶ τὴ σωστὴ
μὲ τὴν ἀκεραιότητα.
Γι' αὐτὸ ἐκείνη τὴν προθήκη τὴ μεγάλη,
μὲ τ' ἀνταλλακτικὰ τ' ἀνθρώπινα,
μοῦ κάνει κόπο νὰ σταθῶ καὶ ν' ἀντικρύσω.
Κι' ὁμως δὺὸ στρατιῶτες,
— φαίνεται νεοσύλληκτοι πὸς θᾶναι, —
μὲ πόση ἀμεριμνησία κι' ἀπλοϊκότητα,
στέκονται καὶ κυττᾶνε
τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα πόδια στὴ γραμμὴ
ἀπ' τὸ μηρὸ καὶ κάτω.

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΜΠΕΡΤ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΝΑΒΙΩΣΗ

Ἄ, οὔτε κι' ὁ ἴδιος ξέρω γιὰ
ποιοὺ λόγους κάθομαι καὶ σᾶς γρά-
φω. Βέβαια καὶ δὲ θὰ θυμᾶστε
τίποτε πιά, κι' οὔτε μπορεῖ ἡ δική
μου ἱστορία νάχει κἄν ἐνδιαφέρον
γιὰ τοὺς ἄλλους. Ὑστερα ἔχει πε-
ράσει καὶ τόσος καιρὸς, τέσσα πι-
κρὰ καὶ δύσκολα χρόνια.

Ἦταν — γιὰ νὰ τελειώνουμε σύν-
τομα — μιὰ βαρεῖα χειμωνιάτικη μέ-
ρα, γεμάτη ἀγωνία καὶ προσμονή,
τότε στὸν πόλεμο. Μὲ εἶχε φέρει ἐ-
κεῖ ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου μας,
γιατὶ θὰ τοῦ εἶχατε ζητήσει δίχως
ἄλλο κανένα μικρὸ. Αὐτὴ ἦταν ἡ
μοῖρά μας πάντα, νὰ μπαίνουμε
στὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων μὲ
κάποιαν ἀπαραίτητη ζήτηση μικροῦ.
Εἶπα ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου
γιατὶ ἔτσι μᾶς τὸλεγαν τὸ ὄρφανο-
τροφεῖο τότε, σχολεῖο, ποιοὺς ξέρει,
ἴσως γιὰ νὰ μὴν νοιώθουμε τὴν ὄρ-
φάγιά μας τάχα. Ὅμως αὐτὴ εἶναι
ἓνα παράξενο πρᾶγμα, εἶναι σὰν τὸ
αἷμα ποὺ τὸ νοιώθει κανεὶς νὰ κυ-
λᾶ ὡς τὸ τελευταῖο του σάρκινο
κύτταρο.

Λοιπὸν ἐκεῖ, σ' ἓνα βουνὸ τῆς
Πριγκήπου, κάτω ἀπὸ μιὰ γυμνὴ
κι' ἄχαρη στέγη, ζούσαμε τὰ πρῶ-
τά μας χρόνια καμιά τριανταριά
παιδιὰ, σύντροφοι μιᾶς ὁμοίας μοί-
ρας. Ἀπ' τοὺς ἀδελφούς μου αὐ-
τῆς τῆς ζωῆς δὲ θυμοῦμαι ξεχωρι-
στὰ κανένα, θυμοῦμαι μονάχα τὸ
σύνολό μας, θλιμμένο καὶ ἄβουλο,
ἔτσι σὰν καθόμασταν λόγου χάρη
τὰ μεσημέρια καὶ τὰ βράδια γύρω
ἀπ' τὸ μεγάλο τραπέζι μὲ τὸ λίγο

φαγὶ ἢ σὰν πέρταμε τὶς νύχτες στὰ
σκληρὰ μας κρεβάτια γιὰ νὰ κοι-
μηθοῦμε δίχως ὄνειρα καὶ δίχως
ἐλπίδες.

Ναί, τὸ θυμοῦμαι καλὰ τὸ δικό
μου κρεβάτι βρισκόταν μπρὸς στὸ
παράθυρο. Ἀπὸ κεῖ μπορούσα νὰ
βλέπω τὴ θάλασσα ὅσην ὥρα κι'
ἂν ἤθελα. Καὶ κοιτοῦσα πάντα στὴ
θάλασσα, πάντα ὡς τὴ μυστικὴ
μου ὥρα, ὅσπου νὰ περάσει τὸ τε-
λευταῖο βαπόρι τῆς γραμμῆς σὰν ἓ-
να μακρινὸ κι' ἀπρόσιτο μυστήριον
σὰν ἓνα τυραννικὸ κι' ἐπίμονο ἐ-
ρώτημα: «Ποιὰ δύναμη, ποιὰ σκο-
τεινὴ κι' ἀνεξήγητη δύναμη νάσαι
κρυμμένη μέσα στὰ σπλάχνα ἐνὸς
βαποριοῦ». Τὰ πρῶτα Στοιχεῖα Φυ-
σικῆς ποὺ ἦταν τὸ πιὸ ἀγαπημένο
μου βιβλίον, καὶ ποὺ τὸσερνα πάν-
τα μαζί μου, δὲν μπορούσαν νὰ
μοῦ λύσουν τὴ μεγάλη μου ἀπο-
ρία.

Κι' ἔτσι μεγάλωσα, κι' ἔτσι μά-
ζεψα δώδεκα χρόνια, στ' αὐστηρὸ
κεῖνο βουνὸ τῆς Πριγκήπου ποὺ
δὲν εἶχε τὴ μοῖρα νὰ γνωρίσει πο-
τὲ τὸν ἀκριβὸ λυρισμὸ τῆς στορ-
γῆς.

Ὅσπου ξημέρωσε κι' ἓνα πρωὶ
ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ μου
ἔβλεπα μιὰ μεγάλη πολιτεία, γιὰ
πρῶτη φορὰ τοὺς ἀνθρώπους νὰ
κινοῦνται τόσο παράξενα. Ἐδῶ δὲν
ἦταν ὁ φυσικὸς κι' ἀτάραχος ἄν-
θρωπος ποὺ ἤξερα στὸ ὑπαιθρο,
ἔδῶ σὰ νὰ κυβερνοῦσε τὸν ἄνθρω-
πο μιὰν ἄλλην μοῖρα, σὰν τὸν κα-

τάτρεχε κάτι τὸ ὑπέρτερο κι' αὐ-
τὸς σὰ ν' ἀγωνιοῦσε νὰ ξεφύγει
ἀπ' τὸν τεράστιο κύκλο τῆς κυ-
ριαρχίας του. Ἀκόμα κι' αὐτὰ τὰ
ψηλὰ κι' ἐπίσημα πόδια τοῦ διευ-
θυντῆ, πὸν τᾶξερα ν' ἀνοίγουν αἰω-
νίως σταθερὰ καὶ ἰσόχρονα, σρικ-
σράκ, σὰ νὰ παραζαλίσκηκαν τώρα,
σὰ νὰ ζητοῦσαν κάπου νὰ τρυπώ-
σουν λαφιασμένα. Καὶ πρὶν ἀκόμα
προφτάσω νὰ συνέρθω, γεμᾶτος
εἰκόνες καὶ θορύβους, γεμᾶτος ἀπ'
τὴν πρώτη συγκλονιστικὴ μου γνω-
ρημία μὲ τοὺς δαιμονιακοὺς παλμοὺς
τῆς ἐποχῆς μας, θυμοῦμαι, πὸς
βρέθηκα κιόλας ἀντίκρου σὰς, στὸ
μαγαζί σας. Τότε ἔτρεξα ἀμέσως
καὶ φίλησα τὸ χέρι σας κι' ὕστερα
τὰ χέρια ὄλων τῶν ἄλλων πὸν βρι-
σκόταν ἐκεῖ. Αὐτὸ μᾶς τὸ μάθαιναν
χρόνια στὸ σχολεῖο μου τὸ ξαναθύ-
μησε κι' ὁ διευθυντῆς τὴν τελευ-
ταία ὥρα. Ὑστερα κάποιος μὲ πα-
ρέλαβε, κάποιος πὸν μ' ἔμαθε νὰ
ξεφλουδίξω καβουρντισμένα φουν-
τούκια. Κι' ἐγὼ κάθε τόσο ἄφηνα
τὴ δουλειά μου, ἔβγαινα ἔξω κι' ἔ-
μενα ὥρες νὰ σεργιανίζω τὰ τράμ.
Ὡ, ἦταν ἓνα νέο μυστήριο αὐτὸ,
ἓνα νέο τυραννικὸ ἐρώτημα, μιὰ
νέα ὀδυνηρὴ ἀνησυχία... Κι' εἶχα-

τε δίκηο νὰ μοῦ πεῖτε πὸς ἦμουν
ἓνας περιττός, πὸς δὲν ἦταν νὰ προ-
κόψω κοντὰ σας. Ὅμως μοῦ γέ-
νηκαν μνήμη, μιὰ μνήμη πικρὴ, τὰ
λόγια πὸν σᾶς εἶπα σὰν ἔφευγα...
«Συγχωρέστε με πὸν σεργιανοῦσα
τὰ τράμ»... Ἔτσι σᾶς εἶπα... Καὶ
σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια,
καὶ πάλι ἀντήχησε ἡ φράση αὐτὴ,
καὶ τόσο ἔντονα, καὶ τόσο παράξε-
να πὸν τὴν ἄκουσ μόνος.

Σήμερα, στὴν πρωϊνὴ του παρά-
δοση, σὲ μιὰ πανεπιστημιακὴ ἐπαρ-
χία τῆς Γαλλίας, ἓνας καθηγητῆς
τῶν Φυσικομαθηματικῶν ξεχάστηκε
νὰ παραδέρνει σὲ κέποιους δικούς
του σωρεῖτες. Στὸ πεπρωμένο τοῦ
μυαλοῦ του. Οἱ φοιτητῆς τὸν κοι-
τάζουν περίεργα, τὸν λογχίζουν μὲ
τὰ αἰχμηρὰ ἐρωτηματικὰ τῆς ματιᾶς
του.

— Συγχωρέστε με, λέει... Καὶ
τότε σὰν ἀπὸ βάθος, σὰν ἀπ' ἓναν
ἀπόμακρο κόσμο ἀκούεται μιὰν ἄλ-
λη φωνή, ἀκούεται ἓνα παιδί νὰ μι-
λᾷ καὶ νὰ γεμίζει μιὰ φράση: «Συ-
χωρέστε μου πὸν σεργιανοῦσα τὰ
τράμ.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΡΟΝΑΣ

“ΥΙΟΙ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ...”

Κι' εἶπες νὰ δρασκελίσεις στέρεα καὶ πλατεῖα
τὴ λεωφόρο τῶν συμπάντων,
κι' εἶπες ν' ἀκολουθήσεις στὴν ὀριζόντια τῆς πορείας μιὰ ματιὰ
πὸν τὴν εὐθεία τῆς κάρφωσης στὸν ὄγκο
τῶν μακρυνῶν θαμπῶν πολτειῶν.
Καὶ μόνον εἶπες.

Κι' ἔπεσες στὰ στενορύμια τῶν γυρτῶν σπιτιῶν,
τῶν σκυφτῶν ἀνθρώπων,
κι' ὄργωσες τὰ σταυροδρόμια τῶν μακρυνῶν συρμῶν
κι' ἔσυρες τὴν ἀκανόνιστη καμπύλη
τοῦ σκυφτοῦ κορμιοῦ σου,
στὸ φόντο ὀποιων—μικρῶν μεγάλων λιμανιῶν.

Κι' ὕστερα σύρθηκες, σκελάστηκες ἐσὺ,
κάτω ἀπ' τοὺς οἰκτιροὺς ἐνὸς κάποιου Θεοῦ
κι' ἔσμιξες τὰ κεκραγάρια τῶν παιθῶν σου
μὲ τὴν καυτὴν ἀρμύρα τῶν ματιῶν σου.

Κι' ὀρθώθηκες κι' εἶπες ξανά νὰ δρασκελίσεις
στέρεα καὶ πλατεῖα
τὴ λεωφόρο τῶν συμπάντων.
Καὶ σ' ἓνα ἡλιοβασίλεμα, μὲ τὴ γιγάντινη σκιά σου
εἶπες νὰ ἐξισωθεῖς, ὦ γυιὲ θνητῶν.
Εἶπες κι' ἀμβλυνες τὴ γωνία τῶν σκελιῶν σου
καὶ χύμηξες στὸ φαῦλο κύκλο τῶν ὁδῶν...

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΙ

Η ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗ

Δεν πρόκειται για γυναίκα. Για μιὰ μορφή Τέχνης πρόκειται. Ίσως για τὴν πιὸ σοβαρὴ, τὴν πιὸ περιεκτικὴ μορφή Τέχνης: Τὴν Ἀρχιτεκτονικὴ. Κι' εἶναι ἡ δύστηχη ὄχι μόνο παραγνωρισμένη, μὰ καὶ περιφρονημένη καὶ χιλιοπαθῆ.

Παλιὰ ἀριστοκράτιςσα πού εἶχε δόξες καὶ μεγαλεῖα κι' ἔλαμψε μέσα σὲ λούσα καὶ στολίδια, πού πρόσφερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες σὲ ἀνθρώπους ἀκόμη καὶ σὲ θεούς· αἰωνόβια γρηὰ μάγισσα πού ξεπετιέται ὕστερ' ἀπὸ κάθε ξεπεσμό της μὲ νέο σφριῖγος σὰν πρωτόβγαλτη κοπέλα, πεσμένη σήμερα σὲ κακὰ χέρια τυρανιέται, ἐξευτελιέται, βογγᾷ.

Τὸνομά της δόθηκε σὲ κάθε τι πού γτίξεται κι' ὁ «πολιτισμένος» τοῦ 20οῦ αἰῶνα θαρρεῖ πὼς τὴν κατάχτησε μὲ τὸ μπετὸν ἀρμέ του καὶ τὰ τζάμια του, τὰ σίδερά του καὶ τὶς χίλιες δυὸ αὐτομονωτικὲς οὐσίες πού τοῦ προσφέρει ἡ βιομηχανία του.

Κι' αὐτὴ ἡ δύστηχη κουρνιασμένη καὶ καχεκτικὴ περιμένει καρτερικὰ τὸ Λυτρωτὴ της· τὸ Γενναῖο πού θὰ καταφέρει νὰ ἐπιβληθῆ καὶ νὰ βροντοφωνήσῃ στους τυφλοὺς πού χάθηκαν μεσ' στὰ σκοτάδια τῆς ἀμάθειάς τους. «Συνέλθετε κουτοὶ, ξυπνήστε ἡλίθιοι! Τὰ κιουμπικ κουτιά σας δὲν εἰν' Ἐκεῖνη. Τὰ σίδερα καὶ τὸ μπετὸν ἀρμέ κι' οἱ λογαριασμοὶ καὶ τὰ ἀνώτερα μαθηματικά, δὲν εἰν' Ἐκεῖνη. Οὔτε

τὰ «φορητὰ» σπῖτια, οὔτε τὰ «πλαστικὰ» οὔτε ὅ,τι ἄλλο βγάζει ἢ φοβερὴ σας Βιομηχανία. Καὶ τὸ «σεφέρτασι» ἀπαρτμάν σας δὲν εἰν' Ἐκεῖνη. . . . Μὰ καὶ σεῖς, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε τὸ νοιώσατε πὼς μεσ' στὸν ἴλιγγο τοῦ μοντερισμοῦ σας τὴν χάσατε καὶ προσπαθῆτε νὰ τὴ βρῆτε πηγαίνοντας πίσω κι' ἀγοράζοντας ξομπλιαστὰ ἐπιπλα κι' ἀνακατώνοντας στὰ σπῖτια σας πολλὰ «στύλ» προσπαθώντας νὰ ξαναζωντανέψετε νεκροὺς πού πέθαναν γιὰ πάντα. Ἀπαράλαχτα ὅπως τὸ κάνετε στὴ γλῶσσα σας. Ἀκόμα ζητᾶτε «μέσες λύσεις» καὶ κάνετε μὲ τὸ μπετὸν ἀρμέ τόξα παλιὰ καὶ ψεύτικες διακοσμῆσεις.

Μὰ ἀλλοίμονο! ἀκόμα «δὲν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» καὶ κάτι τέτλια λόγια εἶναι σήμερα «φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ» . . . κι' ἡ ξεπεσμένη ἀριστοκράτιςσα περιμένει μεγαλόπρεπα σιωπηλὴ κι' ἐλπίζει ὕστερ' ἀπ' τὴν ἀνήκουστη καταστροφὴ πού τάραξε συθέμελα τὴ γῆ, ὕστερ' ἀπ' τὸ σάρωμα ἀπάνθρωπων ἐγωϊστικῶν θεωριῶν, ἐλπίζει μεσ' στὴν πανανθρώπινη ἀναγέννηση κι' ἀδελφωσύνη νὰ ξανανοιώσει, βρίσκοντας τὸν ἀληθινὸ της δρόμο καὶ νὰ γίνῃ τὸ Σύμβολο ἑνὸς πολιτισμοῦ.

Χάλκη 20 - 5 - 45

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΣΑΔΑΙΟΣ

Ἀρχιτέκτων

ΠΡΟΖΑ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Κάτι χεράκια ξετίναξαν τὰ μαλακὰ μαξιλάρια πάνω στὸ ντιβανάκι, κι' αὐτὸ εὐτυχισμένο, μαζεύτηκε πιὸ πολὺ στὴ γωνιά του, σὰ νάθελε νὰ αἰσθανθεῖ τὴ θαλπωρὴ καὶ τὴ ζεστασιὰ τῆς κάμαρας πιὸ ἔντονα.

Ἦταν χωμένο ἐκεῖ στὴν κόχη καὶ φαίνονταν ὅλα μπροστά του προοπτικά.

Μιὰ κίνηση ξέχωρη γινόντανε κι' ὅλο ἔρχονταν κι' ἄλλα πράγματα κι' ἄλλοι σύντροφοὶ του ἀπόφα.

Γύρισε τὸ βλέμμα του στὴ θερμάστρα, π' ἄφηνε τὶς παρθένες τῆς κόκκινες κόρες, νὰ γλυστράνε λιγερὰ, μεσ' ἀπ' τὸ κιγκλίδωμα τῆς πόρτας, σὰ νὰ τὴ ρωτοῦσε τὸ λόγο τῆς τόσης κίνησης. Ὅμως κι' ἐκεῖνη δὲν ἤξερε τίποτε.

Τὸ ραδιόφωνο μουρμούριζε ἕνα τραγουδι παθητικά, οἱ νότες κυλοῦσαν μαλακὰ σ' ὅλα τὰ ἐπιπλα, σὶς πιὸ κρυφὲς γωνιές καὶ ξεψυχοῦσαν πάνω στὰ παχιὰ χαλιὰ, ἐνῶ τὸ καντράν του σκορποῦσε ἕνα θαμπὸ κίτρινο φῶς π' ἀνακατώνονταν μὲ τὴ λάμψη τῆς φωτιᾶς καὶ χόρευαν οἱ σκιὲς πάνω στους τοίχους.

Σκόρπιες οἱ πολυθρόνες εἶχαν ριχμένα τὰ κορμιά τους πρὸς τὰ πίσω καὶ μὲ προεκταμένα χέρια πρόσμεναν κάποιονα νὰ καθῆσει. Κι' οἱ καρέκλες, σημάτιζαν ἕνα πλαίσιο, γύρω ἀπ' τὸ καρυδένιο τραπέζι, πούταν στολισμένο ἀπὸ περήφανα λουλούδια θρονιασμένα στὰ κρυστάλλινα τους βάζα.

Πλάϊ στὰ παράθυρα τὰ σκεπασμένα μὲ βαρειὲς κουρτίνες σκοῦρες, χειμωνιάτικες, π' ἀφήνανε νὰ φαίνονται μεσ' στὸ σκοτάδι ἄσπρα πούπουλα κολλημένα στὰ τζάμια. Ἀνάμεσα τὸ ἀνοιχτὸ πιάνο περίμενε ἕνα ἄγγελμα πάνω στὰ πλήκτρα, γιὰ νὰ ἀφήσῃ νὰ ξεχειλήσουν ὅλα τὰ συμπυκνωμένα αἰσθήματα μεσ' στὴ μεγάλη του καρδιά...

Μιὰ γατίτσα κουρνιασμένη μπροστά στὴ θερμάστρα χάζευε τεμπέλικα, μισοκλείνοντας τὰ μάτια στὴ φωτιὰ καὶ τὰ κούτσουρα πού γρεμοῦσαν... καὶ κάπου-κάπου μὲ τὸ πίσω τῆς πόδι ἔξυνε τ' αὐτὴ της, γυρνώντας τὸ κεφάλι ἀντίθετα.

Μιὰ σκιὰ κουνήθηκε πάνω στὸν τοῖχο καὶ ἀνακατόνηκε μὲ τὴ σκιὰ τοῦ πιάνου.

Ἐνα ἄγγελμα στὰ πλήκτρα καὶ τὸ ραδιόφωνο ἔκλεισε τὸ φλύαρό του στόμα, ἔσβησε τὸ καντράν του

Σκοτάδι.. Μονάχα οἱ φλόγες σκορποῦν τρομώδηστο φῶς.

Τὰ αἰσθήματα στὸ πιάνο ἀρχίσανε νὰ κυλοῦν γοργὰ πάνω σὶς χόρδες καὶ νὰ ρέουνε στὴν κάμαρα.

Μιλοῦν οἱ συγχορδίες...

Pianissimo!.. καὶ ἡ νοχέλεια τοῦ Minore. Κι' ὕστερα τὸ Forte πού πλακώνει τὶς ψυχὲς καὶ ἀνεβαίνει, ἀνεβαίνει γιὰ νὰ σπάσει ἀπότομα στους τοίχους.

Παύση... κι' ὕστερα τὰ μπάσα σὰ Fagoto καὶ μιὰ Variationa κόντρα. Ὁ χρόνος γληγορεύει κι' οἱ συγχορ-

δίες γλυστράνε, λαχανιασμένα, από τὰ δάχτυλα.

Κάτι μικρές μαύρες σφαιρές στρογγυλές, κρεμασμένες από γραμμές, ζωγραφισμένες στο χαρτί, σπάνουν και ξεχειλάνε, ελπίδες, πόθοι, λύπες και χαρές, που σβήνουν, που φουντώνουν και ή ψυχή αρχίζει να μιλάει ελεύθερα με τους ήχους.

Τὰ δάχτυλα κουράστηκαν και οι συγχωρδίες άργά γλυστράνε, όσπου πάνε να σβήσουν άπαλά στην ταραγμένη άτμόσφαιρα της κάμαρας.

Ήσυχία!..

Όλα σωπαίνουν, μονάχα τὸ ρόν, ρόν της γατίτσας που χαζεύει άκόμα στη φωτιά..

Ξαφνικά ή πόρτα άνοιξε και ή κάμαρα πλημμύρισε άπ' άφθονο φώς, και κόσμος, που γελούσε ξεγνοιαστα. Τὸ ραδιόφωνο πάλι άρχισε τή φλυα-

ρία του και τὰ γέλια πλάκωσαν τήν κάμαρα...

Ήσαν οι άνθρωποι!

Ένας κρύος ήλιος πρόβαλε άπ' τις κουρτίνες και φώτισε τήν κάμαρα. Τὰ μαξιλάρια είναι καταγής σκοτισμένα και τὸ ντιβανάκι τραβηγμένο στη μέση όπως κι' οι πολυθρόνες σκόρπιες.

Στὸ τραπέζι πεσμένο ένα μπουκάλι στάζει άκόμα στὸ χαλί και πολλά ποτήρια ξεψυχισμένα στὸ πάτωμα.

Τὰ περήφανα λουλούδια διωγμένα άπ' τὰ κρυστάλλινα τους βάζα, μαδημένα, και ή θερμάστρα κλαίει τις νεκρές της κόρες.

Ή πόρτα πάλι άνοίγει και μιά σκούπα μαζεύει τὰ θρύψαλα.

Φύγαν οι άνθρωποι!..

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΦΕΝΕΡΛΗΣ

ΕΑΡΙΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

Τώρα που ή πλάση ντύθηκε
μέσα στους κάμπους του φωτός
τὸ έρωτικό της φόρεμα,
τώρα που πέρα ή θάλασσα ή γλαυκή,
άκύμαντη κι' έκστατική,
τ' όνειρο κατρεφτίζει τ' ουρανού
κι' όλα της γής τὰ πλάσματα
μελωδικά αναπέμπουνε
της μουσικής αγάπης τους τὸν ύμνο,
τώρα ξανά
μιὰ νέα χαρά φτεροκοπά
—λευκό χιονάτο περιστέρι—
μέσ' τῶν ανθρώπων τήν ψυχή.

Κι' έγώ καθώς τὸ πᾶν πρωταντικρῶς
στά μάτια σου τὰ έκστατικά και θεϊά,
μέσα μου βρέχει λούλουδα κι' άστέρια,
τρέχει στις φλέβες τὸ αίμα μου σὰ μύρο,
ένῶ ένα σύννεφο χιονάτα περιστέρια
φτεροκοποῦν άπ' τ' όνειρό μου γύρω!..

Άλέξης Πάλμας

ΧΡΘΝΘΓΡΑΦΗΜΑ

ΧΑΡΤΙΝΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

Δέν υπάρχουν μονάχα «Τελευταία κορίτσια στη γή». Υπάρχουν άκόμη τελευταία κορίτσια στὸ . . . πισπιρίκι.

Δέν ξέρω τις σχέσεις σας με τὸ κοινότατο άλλωστε αὐτὸ τυχερὸ παιγνίδι που κάνει να συνέρχονται έπι τὸ αὐτὸ τόσα άμφιβόλου σοφίας κεφάλια, πάνω από τὰ έπίσης άμφιβόλου πρασινάδας τραπέζια τῶν καφενείων. Ίσως να ξέρετε πὼς οι παίχτες στις δύσκολες περιστάσεις προσπαθοῦν να ρίξουν τὰ «τελευταία» χαρτιά για να ναι σύγουροι πὼς —τουλάχιστον τούτη τη φορά— τ' άποφύγουν τὸ «πισπιρίκι» του αντίπαλου.

Με τὸν έννευρισμόν όμως και με τήν επανάληψη τῶν ίδιων κι' άσπλάχνων φάσεων του παιγνιδιού ήρωάς μας δέν πολυπροσέχει. Και τὸ γεγονός αὐτὸ κάνει κάποιο καλοπρωαίρετο θεατή (άπό δαύτους που άπλώνουν τήν άρίδα τους γύρω στὸ τραπέζι που θα κριθεί ή άγώνας, που σχολιάζουν τὸ παιγνίδι, «μιλοῦν άπ' έξω» και συχνά υποχρεώνονται ν' αλλάξουν θέση γιατί έτυχε να φέρουν γούρι ή άναποδιά) κάνει, λέγω κάποιον άπ' αὐτούς να επέμβει.

—Ού, να μου χαθείς! Τελευταίο κορίτσι έχεις και δέν τὸ ρίχνεις! Τελευταίο κορίτσι!

Δέν ξέρω! Οι τελευταίες γυναίκες που γνωρίζουμε στη ζωή μας είναι κάποτε πραγματικός μελάς. Οι τελευταίες όμως γυναίκες στην

περίπτωση αὐτή είναι καμμιὰ φορά σωτήριες.

Ό ήρωάς μας όμως δέν ήταν σε θέση να σκεφτεί. Τὸ όχτάωρο παιχνίδι τὸν είχε τσακίσει. Τὸν πήρα και φύγαμε.

Αν ήμουν ιεροκήρυκας ή στιγμή ήταν κατάλληλη. Όμως γιατί; Ξέρω καλά πὼς θα ξαναγυρίσει, όπως τὸ ξέρει κι' ή ίδιος. Θεωρεί μοιραία του υποχρέωση να έξοφλήσει τὸ άτέλειωτο χρέος του στους φάντηδες και σε μερικά όρνεα που του ρουφοῦν τὸ αίμα και τρέφονται —παράξενοι ζιγκολό— άπ' τις τέσσερις ντάμες της τράπουλας. Ξέρει καλά (ώ, είναι βέβαιος) πὼς δέν μπορεί να ξεκολλήσει, πὼς δέν μπορεί να βρεί άπασχόληση άλλου.

Τὸ βιβλίο; Έπαυσε πρὸ πολλού να τὸν ενδιαφέρει. Η κουνβέντια τὰ ίδια. Άλλωστε ξεχασε καλά καλά να μιλεί και τὸ μοναδικό του φλέρτ είναι οι «ντάμες» του.

Ένα πρᾶμμα μόνον άγνοεί κι' ούτε ποτε θα τὸ καταλάβει.

—Αρχισα να έννευρίζομαι τώρα τελευταίως, μου λέγει. Ξέρεις, τὸ πόκερ πρὸ πάντων θέλει νεῦρα δυνατά. Αν πάει έτσι θάν τὰ παρατήσω. Έπειτα αρχίζει κι' έδῶ —κι' έδειξε τὸ μέρος της καρδιάς — κάτι να μ' ένοχλεί.

Αὐτὸ λοιπόν είναι που δέν θα καταλάβει ποτε. Πὼς δηλαδή παίζει έπειδή έννευρίζεται. Πὼς παίζει για τήν ήδονή του έννευρισμοῦ. Για τήν άμφιβολην άπόλαψη τῶν

έσωτερικῶν ἐκκρίσεων, γιὰ τὴν ἀν-
τρναλίνη ποῦ τοῦ γινομίξει τὸ εἶ-
ναι ἔπειτα ἀπὸ κάθε ἐντυπωσιακὸ
«coup».

Τὶς συνήθισε ὁ ὀργανισμὸς τοῦ
αὐτὸς τὶς ἐκκρίσεις. Συνήθισε ὁ
αὐτὸ τὸ κενὸ ποῦ προκαλοῦν, τὸ
κενὸ ποῦ δὲν ξέρει ποῦ ἔχει τὸ κέν-
τρο του, στὴν καρδιά, στὰ σπλά-
χνα, στὸ ραχοκόκκαλο, ποῦ μοιάζει
μ' ὅ,τι αἰσθάνεσαι ὅταν πέφτεις στὴν
ἄβυσσο.

Ἔμαθε στὸ δηληλήριό τους ὁ-
πως μαθαίνει κανεὶς στὰ ναρκωτι-
κά. Στὴν ἀρχὴ εἶναι ἀνυπόφορα,
ἔπειτα ἀπαραίτητα. Ἔτσι κι' ἡ
συγκίνηση, ἔτσι κι' ὁ πόνος καμ-
μιὰ φορὰ..

Μιὰ μέρα ἔκαμε ὡς κι' αὐτό!

Τὸ πήρε ἀπόφαση πὼς δὲ θὰ ξα-
ναπαίξει ποτέ. Ἴσως πῆγε κρυφὰ

στὰ εἰκονίσματα νὰ ὀρκιστεῖ πὼς
θὰ τηρήσει τὴν ἀπόφασή του. Ὁ-
πως νᾶναι ἑμένα μοῦ τὴν ἀνακοίνω-
σε ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ ποῦ ἔχανε
τὴν πέμπτη παρτίδα.

Μιλοῦσε σοβαρὰ ἴσως ὅσο καμ-
μιὰν ἄλλη φορὰ στὴ ζωὴ του.

Οἱ ξανθὲς ντάμες φαινότουσαν
λιγάκι ἀπογοητευμένες γιὰ τὸ χωρι-
σμό. Ὅμως οἱ ματιές τους ἔκρυ-
βαν κάτι σὰ μακρυνὴ λάμψη.

Ἀπ' τὸ χάρτινο μυαλουδάκι τους
περνοῦσε - ἦταν κι' αὐτὲς τὰ αἰώ-
νια θηλυκά ποῦ δὲν τὰ βάζουν εὐ-
κολα κάτω - ἡ σκέψη γεμάτη ἀμ-
φιβολία γιὰ τὴν ἀπόφαση κι' ἐλπί-
δα γιὰ μιὰν ἐπιστροφή.

— Ἴσως κάποια μέρα, ... Ποιὸς
ξέρει!

ΤΑ Ι ΤΙΝΟΣ

ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙΡΩΝ

Καιρὸς πολὺς
ἀφότου χροεκόπησα
κι' ἀφότου ἔπαψα
νὰ ζῶ ἀνθρωπινά.

Καιρὸς πολὺς
ἀφότου ἄλλαξα
χωρὶς νὰ ξέρω τὴν αἰτία,
χωρὶς νὰ βρῶσκω ἐξήγηση
στὴ θλιβερὴ κατάντια.

Καὶ τώρα,
ὥρα μὲ τὴν ὥρα
ὄλο καὶ κάτι νὰ γίνεῖ περιμένω,
Ὁρα μὲ τὴν ὥρα περιμένω.
τὴν ἀλλαγὴ καιρῶν,
τὴν ἀλλαγὴ ἀνθρώπων...

ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ

ΑΠ' ΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ,

ΤΟΥ ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΘ ΤΑΓΚΟΡ

I

Ἦ! γυναῖκα, δὲν εἶσαι μόνο τὸ ἀριστούργημα τοῦ Θεοῦ, εἶσαι καὶ
τῶν ἀνθρώπων. Αὐτοὶ σὲ στολίζουν μὲ τὴν ὠμορφιὰ τῆς καρδιᾶς τους.
Οἱ ποιητὲς ὑφαίνουν τὰ πέπλα σου μὲ τὰ χρυσᾶ νήματα τῆς φαντασίας
τους. Οἱ ζωγράφοι χαιρετίζουν τὸ σχῆμα τοῦ κορμιοῦ σου. Ἡ θάλασ-
σα δίνει τὰ μαργαριτάρια της, τὰ ὀρυχία τὸ χρυσάφι τους, οἱ καλο-
καιρινοὶ κῆποι τὰ λουλούδια τους, γιὰ νὰ σὲ ὠμορφαίνουν καὶ νὰ σὲ
κάνουν πιὸ πολὺτιμη. Ὁ πόθος τοῦ ἀντρα δοξάζει τὴν νεότητά σου. Εἰ-
σαι μισὸ γυναῖκα καὶ μισὸ ὄνειρο

II

Ἐνα πρωὶ στὸν κῆπο, ἕνα τυφλὸ παιδί ἦρθε νὰ μοῦ προσφέρει ἕ-
να στεφάνι ἀπὸ λωτούς. Ἔβαλα τὸ στεφάνι γύρω στὸ λαϊμό μου καὶ
δάκρυα πλημμύρισαν τὰ μάτια μου. Φίλησα τὸ παιδί καὶ τοῦ εἶπα. Εἰ-
σαι ἕνα λουλούδι καὶ τὰ λουλούδια εἶναι τυφλά. Δὲ μπορεῖς νὰ γνωρί-
σεις τὴν ὠμορφιὰ τῆς ζωῆς σου.

III

Ἦ! κόσμε! Ἐδρεψα τὸ λουλούδι σου. Τῶσφιξα πάνω στὴν καρδιά
μου καὶ τ' ἀγκάθι του μὲ κέντησε. Στὸ μαρμαρὸ τῆς μέρας, τὸ λουλούδι
μάδησε.. Μὰ ὁ πόνος ἔμεινε.

Ἦ! κόσμε! Πολλὰ λουλούδια θὰ σοῦ ξανάρθουνε λαμπρὰ καὶ μυ-
ρωμένα. Μὰ ἡ ὥρα νὰ δρέψω λουλούδια, πέρασε πιά γιὰ μένα καὶ στὴ
σκοτεινὴ νύχτα δὲν ἔχω πιά τὸ ρόδο μου. Μονάχα μένει ὁ πόνος του..

IV

Μὴν κρατεῖς γιὰ σένα τὸ μυστικὸ τῆς καρδιᾶς σου, φίλη μου. Πές
το σὲ μένα μόνο μυστικά. Ἐσὺ πῶχεις χαμόγελο τόσο γλυκὸ, μουρμού-
ρισέ μου τὸ μυστικὸ σου. Ἡ καρδιά μου μόνον θὰ τ' ἀκούσει, ὄχι τ' αὐ-
τιά μου.

Ἡ νύχτα εἶναι βαθειὰ, σιωπηλὸ τὸ σπίτι. Οἱ φωνιές τῶν πουλιῶν
εἶναι βυθισμένες στὸν ὕπνο. Πές μου, μέσ' ἀπ' τὰ δάκρυά σου τὰ δει-
λὰ, μεσ' ἀπ' τὰ ταραγμένα σου χαμόγελα, μεσ' ἀπ' τὴ γλυκειὰ σου ντρο-
πὴ καὶ τὸν πόνο σου, πές μου τὸ μυστικὸ τῆς καρδιᾶς σου.

V

Ὅταν βιαστικὰ πέρασε ἀπὸ κοντά μου ἐκείνη, ἡ ἄκρη τοῦ φουστια-
νιοῦ της μ' ἄγγισε ἑλαφρὰ.

Σὰν ἀπὸ ἕνα ἄγνωστο νησι, ἀπ' τὴν καρδιά της ἦρθε μιὰ ἀναπάν-
τεχη καὶ ζεστὴ ἀνοιξιάτικη αὐρα.

Μιὰ φευγαλέα πνοὴ μὲ χαῖδεψε κι' ἔσβησα ὅπως φεύγει καὶ χάνε-
ται στὸν ἀνεμὸ τὸ πέταλο ἑνὸς λουλουδιοῦ.

Στάλαξε στὴν καρδιά μου σὰν ἕνας ἀναστεναγμὸς τοῦ κορμιοῦ της,
σὰν ἕνας ψίθυρος τῆς ψυχῆς της.

Πόλη

ΜΕΤΑΦΡ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ

ΤΥΡΤΑΙΟΥ ΥΠΟΘΗΚΑΙ

Δόξα μεγάλη στὸ νιὸ ποὺ θὰ πέσει ἀπ' τοὺς πρώτους στὴ μάχη
σὰ ζηλευτὸς πολεμᾶ γιὰ τῆς πατρίδας τὴ γῆ.

Μ' ἄμποτε ἀφίσει τὴν πόλη του πίσω κι' ἀγροὺς καρποφόρους
καὶ ζητιανεύει κανεὶς εἶναι πολὺ θλιβερό,

ὅταν πλανιέται μὲ μάννα καὶ γέρο πατέρα στὰ ξένα,

μὲ τὰ μικρά του παιδιὰ καὶ τὴ γυναῖκα κοντά.

Σ' ὅποιους γιὰτὶ κι' ἂν κονέψει θὲ νᾶναι, γι' αὐτοὺς, σὺν ἐχτρός του
πέφτοντας στὴν μισητὴ φτώχεια κι' ἀνάγκη μαζί.

Καὶ τὴ γενιά του ντροπιάζει, ἀτιμάζει καὶ τ' ὄριο του εἶδος,

κι' ἢ καταφρόνια μαζί κ' ἢ συμφορὰ ἀκολουθεῖ.

Γι' ἄντρα π' ἀφίνει πατρίδα ποτὲς δὲ φροντίζει κανένας,

σέβας δὲ δείχνουν σ' αὐτὸν κι' ἔλεος μηδὲ προσοχή.

Ἄς πολεμᾶμε λοιπὸν, μὲ καρδιὰ, γιὰ παιδιὰ καὶ πατρίδα.

Κι' ἄς σκοτωθοῦμε, ποτὲς γιὰ τὶς ψυχὲς φειδωλοί.

Νιοὶ πολεμᾶτε ἐνωμένοι καθένας κοντὰ μὲ τὸν ἄλλο

κι' οὔτε ποτὲ τὸ φευγιὸ μήτε κι' ὁ φόβος σᾶς βρεῖ.

Κάντε μεγάλη κι' ἀτσάλινη μέσα στὰ στήθειά σας ὅλοι καρδιὰ,

μὴ εἶναι φιλόψυχος σὺν μ' ἄντρας κανεὶς πολεμᾶ.

Καὶ τοὺς παληοὺς ποὺ βαρεῖα πιά τοὺς εἶναι τὰ πόδια, τοὺς γέροντες,

φεύγοντας πίσω ποτὲς μὴν τοὺς ἀφήσετε, ποτὲς.

Τι μέσ' στοὺς πρώτους, ἀλήθεια, σὺν πέφτει νεκρὸς ἕνας γέρος,

μπρὸς ἀπὸ νιοὺς καταγῆς, αἰσχος μεγάλο γι' αὐτοὺς,

ἔχοντας κάτασπρα κι' ὄλας μαλλιά καὶ κατάλευκα γένεια,

μέσα στὴ σκόνη ἢ γενναῖα φεύγοντας κι' ὄρια ψυχῆ,

σὰ ματωμένα στίς φοῦχτές του μέσα κρατᾶ τ' ἀχναμνά του

— ποῦνε στὰ μάτια κι' αἰσχροὶ καὶ μισητὰ νὰ τὰ δεῖς—,

καὶ μὲ κορμὶ γυμνωμένο. Μὰ κι' ὄλα στοὺς νέους ταιριάζουν

ὅσο μιᾶς Νιότης γλυκειᾶς ἔχουν γλωφὸ τὸν ἀνθό.

Σ' ἄντρας θὲ νᾶν' θαυμαστὸς, λαχταριστὸς ὁ νιὸς στίς γυναῖκες,

ζώντας, καὶ σὰ σκοτωθεῖ μέσα στοὺς πρώτους, καλός.

Βάστα λοιπὸν μ' ἀνοιγμένα τὰ σκέλια στὴ γῆς καὶ στηρίζου

μὲ δαγκωμένα σφιχτὰ χεῖλια στὰ δόντια σμιχτά!

Η ΣΚΟΠΙΑ ΜΑΣ

Τὴν ἐκδοσὴν ἑνὸς Περιοδικοῦ τὴ δικαιώνει μόνο μιὰ βαθειὰ κι'
ἐπιτακτικὴ πνευματικὴ ἀνάγκη νὰ μορφοποιηθεῖ ὅ,τι ὑπάρχει ἤδη
ὡς διάχυτος ἱερὸς πόθος μέσα σ' ἕνα μικρὸ ἢ μεγάλο κύκλο ἀν-
θρώπων, ποὺ ἐμφοροῦνται ἀπ' τὴν ἴδια πίστη, τὰ ἴδια ἰδανικά καὶ
ὄνειρα. Ἡ ἀνάγκη ποὺ ἐπιζητεῖ τὴ δημιουργία μιᾶς ὁργανωμένης
πνευματικῆς πορείας πρὸς μιὰν ἀνώτερον διανόσην, πρὸς μιὰ πάν-
τα ἄφταστη καὶ πάντα ὄνειρευτὴ τελειότητα. Τότε μόνο ἕνα Περιοδι-
κὸ ἔχει λόγος νὰ ὑπάρχει, ὅταν ἀποτελεῖ τὴ συνισταμένη ὁρισμῶν
πνευματικῶν συνειδησέων ποὺ πιστεύουν ἀκλόνητα σὲ μιὰ πλατύ-
τερη ἀνταπόκριση καὶ γενικώτερη ἀναγνώριση τῶν πεποιθήσεών
τους.

Ὁ δικὸς μας ὁ πόθος ἦταν πάντα ἡ δημιουργία μιᾶς ἀληθι-
νῆς καὶ ἀγνῆς πνευματικῆς ζωῆς, μὲ διαρκῶς εὐρυνόμενον ὄριζοντα.
Ὁ πόθος μας ἦταν ἕνα Περιοδικό, ποὺ νὰ κατρεφτίζει καὶ νὰ προ-
ωθεῖ τὴ λογοτεχνικὴ καὶ γενικὰ τὴν καλλιτεχνικὴ ζωὴ τοῦ τόπου
χωρὶς νὰ διπλοκλείνεται φανατικὰ καὶ κοντόφωτα στὸν ἑαυτό του,
μὰ νὰ τείνει σὲ μιὰν ἀδιάκοπη καὶ πολὺπλευρὴ ἐπαφὴ μὲ τὴν
παγκόσμια Διανόσην.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς προσπάθειας αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑποδο-
χὴ ἐκείνων ποὺ ὄχι μόνο ἀγαποῦν καὶ μοχθοῦν γιὰ τὰ Γράμματα,
μὰ καὶ ποὺ λαχταροῦν νὰ ἀποκτίσουν ἕναν πνευματικὸ σύντροφο
ὁποσδήποτε ἀνταποκρινόμενο στὴν πνευματικὴ τους δίψα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Καθῆκον μας θεωροῦμε νὰ υποβάλλουμε τὶς
ἐγκάρδιες εὐχαριστίες μας, πρὸς τὸ σεβαστὸ Γρα-
φεῖο Τύπου γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ εἰδείξε στὴν ἐ-
πιμέλειαν τοῦ περιοδικοῦ μας.

Φιλοξενία

Οἱ στίχοι τῶν «Χρονικῶν» εἶναι ἀνοιχτοὶ γιὰ
ἐλευθέρους, ὅσους καταγίνονται μὲ τὴν Τέχνη καὶ τὰ
Γράμματα. Διέκριση δὲ γίνεται καμμιὰ. Ἡ
Διεύθυνση τῶν «Χρονικῶν» θὰ θεωρήσει τιμὴ
τῆς νὰ δεχταί ὅ,τι δῆποτε γραφτὸ ποὺ θὰ κλείνει

μέσα του τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια στὴν
ἐκφραστὴ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἰδέας. Καὶ καθέναν
ποὺ θὰ μᾶς τμήσει μὲ συνεργασίαν του κ' ὄλους
μαζὶ θὰ τοὺς θεωρήσουμε συνεργάτες καὶ φίλους
καὶ θὰ περιβάλλουμε μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ στοργ-
γὴ μας κάθε τοῦτο ἔργο.

Ἐννοεῖται πρὸς μ' ὄλη μας αὐτὴ τὴν καλὴ θέ-
ληση καὶ τὴ γενικὴ κινητοποίησή μας τῶν πνευ-
ματικῶν ἀξιών, παρ' ὅλη αὐτὰ εἴμαστε ὑπο-
χρεωμένοι νὰ σεβαστοῦμε τὶς ἀρχὲς ποὺ πρέπει
νᾶχει ἕνα περιοδικό, ἀρχὲς τόσο Τέχνης, ὅσο καὶ
Ἠθικῆς.

Πνευματική αυτάρκεια

Πάντοτε πιστεύαμε πως η ντόπια παραγωγή επαρκούσα για να τροφοδοτήσει ένα φιλολογικό περιοδικό. Μ' αυτήν την πεποίθηση άρχισαμε τη συγκέντρωση της ύλης μας και τότε μόνο αποφασίσαμε οριστικά την έκδοσή μας όταν εξασφαλίσαμε αποκλειστικά πρωτότυπη συνεργασία. Αυτό μας απέβαλε ή αξιοπρέπεια της καθαρά φιλολογικής μορφής του περιοδικού μας

Α. Πρωτοπάτης

Η Πόλη μας φιλοξενεί τελευταία τον γνωστό καλλιτέχνη και φιλόλογο κ. Πρωτοπάτη. Το πέρασμά του απ' εδώ μπορεί να θεωρηθεί σαν ένα γεγονός εξαιρετικό, σά μιὰ εύτυχία ανέλπιστα. Γιατί όσοι τον γνωρίσανε από μακριά κι' απ' τα περίφημα σάϊτα του — με το μολύβι του αποθανάτιστηκανε οι διασημότεροι Έλληνες παζογράφοι κα ποιητές—λαχταρούσαν πάντα, αν τον δούνε από κοντά. Σήμερα ή πραγματοποίησε της επιθυμίας αυτής Ικανοποιεί κ' επιτραφύζει τον θαυμασμό και την εκτίμηση που είχαν σι δνομα και την τέχνη του. Όπως είναι οι γραμμές των σχεδίων του απλές μὰ φωτερές, μ' εσωτερικότητα, έτσι είναι κι' ο ίδιος ο καλλιτέχνης στο ήθος και στην έκφραση σαν άνθρωπος. Γλυκοκολλητός, καλός, απλός, μελετημένος, κι' απ' τις δύο πλευρές, σά ζωγράφος κα σά φιλόλογος. Όσοι έτυχε ν' άσά ύσουν τη διάλεξη, που έκαμε στο Σύνδεσμο Έλλήνων πολιτών, για τη ζωή του Καρόλου Μπωντλαίρ και διαβίωσαν τις μεταφράσεις του απ' τ' Άνθη του Κακού, που τά εξέδωκε σά κομψή καλλιτεχνική πλακέτα, δέ μπορούν παρὰ νά δμολογήσουν πως ο κ. Πρωτοπάτης είνε προκασμένος με προσόντα εξαιρετικής ευσαισθησίας, προτέρημα απαραίτητο για νά συλλάβει με τη φωτερη ματιά της δάνοιάς του τους πιο κρύφους κυματισμούς του λυρισμού, που είναι σκορπισμένοι μέσα στους σάϊχους του Μπωντλαίρ.

Οί άναγκαστές μας θά εκτιμήσουν μόνοι τους τη δυναμικότητα και την αξία της τέχνης του κ. Πρωτοπάτη από τó σχέδιο έκτός καιμένου που παραθέτουμε σ' αυτό τó τεύχο, κι' απ' τó παζό του α'Ο Γιάννης ο Δεξερωποιός και τά δύο ειδικά καρτωμένα για τó περιοδικό μας Τά «ΧΡΟΝΙΚΑ» θεωρούν ύποχρίωσή τους νά τον εύχαριστήσουν και δημοσίαι.

Τά 12 χρόνια του θανάτου του 'Αχμέτ Χασίμ

Ένας ποιητής με σπάνια λυρική ουσία και μουσικότητα δέ ξεχνιέται εύκολα. Κι' ο Χασίμ είναι τέτοιος. Ένας δικός μας Πορφύ-

ρας, μπορούμε νά ποθμε, γεράτος ρωμαντικούς καημούς και σάϊχους που σου φέρνουν πάντα κάποιο κόμπο στο λαιμό. Ένας ποιητής που βρήκε τις πιο εύλυγιστες μορφές της έκφρασης κι' απ' την πέννα του έσταξαν τά μουσικότερα δάκρυα.

Στό ερχόμενο θ' ασχοληθούμε πλατύτερα με τον ποιητή.

Ο ποιητής που πέθανε

Γι' ανθρώπους πνευματικούς σαν τον Καββάλη ή λακωνικότητα ενός σημειώματος είναι λίγη. Ίσως και τά πολλά λόγια ναρθούν σά αντίθεση με την τόσο συμμαζεμένη, μετρούφρονη και κυρίως άθόρυβη ζωή του. Δέν αξιολογούμε. Στόν Καββάλη μετριοφροσύνη σημαίνει συναίσθηση. Και τó τελευταίο τούτο είναι σπάνιο.

Ο Ν. Καββάλης υπήρξε ο καν' έξοχην ενάρετος εργάτης του λόγου, γεμάτος αγάπη, καλωσύνη, πίστη. Προσήλωσε στις έννοιες αυτές σημαίνει ανθρωπισμό. Και τέτοιος υπήρξε ο ποιητής της ανέκδοτης «Νίκης των ανθρώπων».

Ο Κνούτ Χάμσον

Τηλεγραφήματα απ' την Κοπεγχάγη άναφέρουν ότι συνελήφθη στη Νορβόλμ ο γνωστός Νορβηγός συγγραφέας Κνούτ Χάμσον ή Κνούτ Πέτερσον, όπως είναι τó αληθινό του όνομα, για τά φιλογερμανικά του αισθήματα. Ο Χάμσον είχε την πεποίθηση ότι ο Χίτλερ θά νικούσε και έκδηλωσε τη συμπάθειά του προς τη Γερμανία και τον έγληματικό της πόλεμο.

Η συμπάθεια αυτή του Νορβηγού συγγραφέα προς τους Ναζί είχε προκαλέσει από τότε κακή έντύπωση, πολύ περισσότερο μάλιστα απ' όσον οί θαυμαστές της Ιδιότυπης τέχνης του ήτανε σ' όλο τον κόσμο άμέτρητοι και φανατικοί. Ο Χάμσον έχει τιμηθεί και με τó βραβείο Νόμπελ.

Ατλαντες

Τελευταία κάποιος εξαπέλυσε έναν άφορισμό και, έπωμισθη μιάν υπεύθυνη γνώμη. Στόν άφορισμό έχουμε ν' αντιτάξουμε τó εύαγγελικό: «σ ληρόν σοι προς κέντρα λα κτίζεις» κι' άκόμα καλύτερα τó λαϊκό: «κατά τά έργατά σου έλληλουσία».

Στην υπεύθυνη γνώμη με συμβουλή: «Όταν κανεις πρόκειται νά έπωμισθεί μιάν εύθύνη, προϋπόθεση είναι νά έχει βέβαια και κάποιους άμους. Όταν όμως λείπουν οί ά-

μοι που θά έπωμισθούν την υπεύθυνη γνώμη, τότε πάνε κατά διαβόλου, έκτός απ' την ύδρόγειο και οί προφήτες και οί νόμοι.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— Η «Εταιρία των Γάλλων Θεατρικών Συγγραφέων» απένευσε τó θεατρικό βραβείο του 1943 στόν Michel Aucouturier για τó έργο του «Ένας Δόν Ζουάν», γραμμένο κατά τη διάρκεια της αιχμαλωσίας του στη Γερμανία.

— Ο Σαίξπηρ έχει την τιμητική του στή Παρισινά Θέατρα. Στή «Comedie Francaises» δίδεται τó «Αντώνιος και Κλεοπάτρα» μεταφρασμένο απ' τον Andre Gide με σκηνοθεσία του Jean Louis Barrault και σκηνογραφία του Jean Hugo. Στό θέατρο «Sarah - Bernhardt» δίδεται απ' τον Dullin ó «Βασιλέας Λήρα» διωκευασμένος απ' τον Simon Julliver. Στό θέατρο «Edouard VII» άνεβαζεται τ' «Όνειρο Θερινής Νύχτας» διασκευασμένο απ' τον Georges Neveu. Επίσης και στή «Όπερα» του Καίρου παίζεται ó «Έμπορος της Βενετίας».

— Ο Andre Maugeois εξέδωκε στή Νέα Υόρκη ένα καινούργιο μυθιστόρημα με τίτλο «Γή της Έπαγγελίας» και με θέμα τη ζωή μας νέας που έζησε πριν απ' τον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

— Στήν Έρσημο γυρίζεται απ' τον Gabriel Pascali μιάν σκηνή απ' τó «Καίσαρας και Κλεοπάτρα» του Bernard Shaw. Ο σκηνοθέτης Pascali σά μιάν τελευταία συνέντευξή του είπε πως είναι τελείως Ικανοποιημένος για την δμολογία που του έκανε ο B. Shaw, ότι ó Κινηματογράφος ξεπέρασε τó θέατρο πάνω σά παρόμοια θέματα.

— Σά μιάν έκθεση ζωγραφικής στό Κάιρο έκθέται καιμιά έκασοτή «edessins» ó γνωστός στήν πόλη μας από τις εικονογραφήσεις και διακοσμήσεις του στόν «Άερα» εξαίρετος Πολωνός καλλιτέχνης Sevek.

Στήν εικονογραφία ó Sevek άποκάλυψε μιάν όξέστατη και λεπτή παρατηρητικότητα, μιάν πολύ μοντέρνα σύλληψη σιη διακοσμησης κι' ένα βαθύ και παλλόμενο ανθρωπισμό.

— Ένα καινούργιο πολεμικό βιβλίο έμπνευσμένο από τη δραματική πολιορκία του Στά-

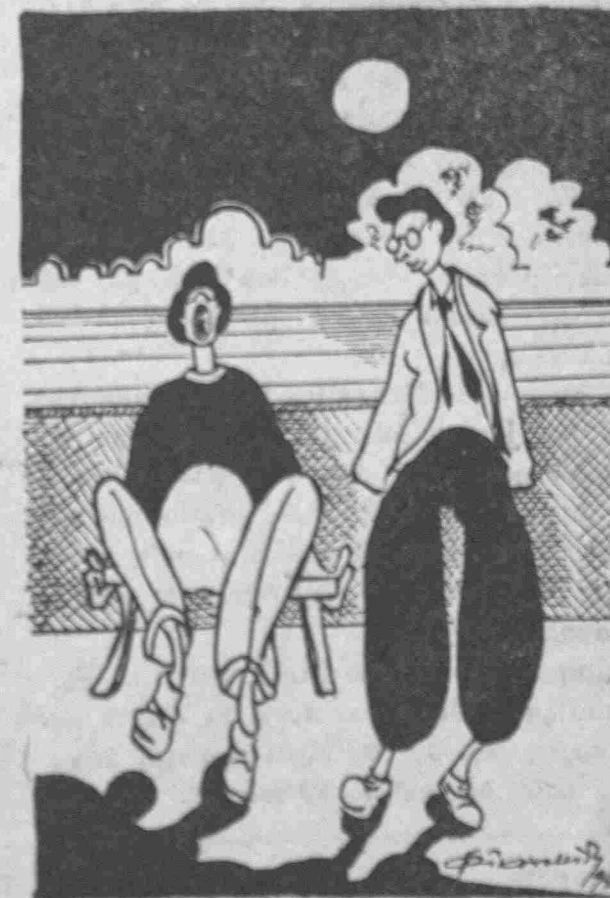
λινγκρατ είναι «Οί μέρες και οί νύχτες του Σ.» του Κωνσταντίνου Σιμόνωφ. Έργο άρκετά βαθύ, ανθρωπινό και ζωντανό.

— Η συνεχής παρουσία του κινδύνου και του θανάτου κρατούν πάντα σά άγωνία τον άναγνώστη.

— Ο μεγάλος γιουγκοσλαβός ποιητής Γιόβαν Ντούτσιτς πέθανε στήν Άμερική χωρίς νά προφτάσει νά δει λεύτερη την πατρίδα του. Τó έργο του παρουσιάζει σά συντομία όλη την εξέλιξη της σύγχρονης ποίησης χωρίς νά παύει πάντα νά έχει μιάν μεγάλη πρωτοτυπία. Τά πιο ανθρωπίνια ποιήματα του σ' εκείνα που φτάνει τó ζενιθ της τέχνης του είναι τά «Αυτοκρατορικά Σόνεττα» του, σά όποια ύμνει τó μεγαλείο και τη δόξα της πατρίδας του.

— Η Νεοελληνική Τέχνη, τόσο στήν έμπόλεμη όσο και σ' αυτή την ολιγόχρονη μεταπολεμική περίοδο έχει παρουσιάσει μιάν τέτοιαν άλματική εξέορμηση, που θάταν πολύ τολμηρό νά επιχειρήσουμε νά τη περιγράψουμε μέσα στό πλαίσιο ενός σημειώματος. Τά «Χρονικά» έλπίζουν πως θάχουν την εύ-

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

— Τι χαμουρίζεις έτσι, βρε άδελφέ, σά νά βρούσκεσαι σά διίλεξη;

(Σάϊτος Αιμιλ. Οικονομίδης)

καιρία πλατύτερα και συχνότερα ν' ασχοληθούν με την ήρωϊκή αυτή διανόηση και το πνευματικό θαύμα.

—Το τελευταίο έργο του Γουόλτ Ντίονει είναι οι «Τρεις Καμπαλέρος», μία νέα και λαμπρή σύνθεση μουσικής και χρωμάτων, που δε θυμίζει καμιά απ' τις προηγούμενες δημιουργίες του.

—Γιὰ τους τελευταίους Γάλλους σύγχρονους συνθέτες διαβάζουμε εύμενις κριτικές για τὰ «Τραγούδια της Γαλλίας» του Μ. Josepho Caploulbe. Ο νέος συνθέτης δεν παρουσιάζει βέβαια μεγάλη πρωτοτυπία, αλλά κατέχει μια ένορχήστρωση και ικανότητα διακοπής εξαιρετικού ποσού.

—Ο Bernard Shann άρνήθηκε τις 1000 λίρες που του πρόσφερε η Metro Goldwyn Mayer, για να μιλήσει απ' το ραδιόφωνο για τη μεγαλοφυΐα του Όσκαρ Ουάιλντ του όποιου γυρίζεται το έργο «Τό πορτραίτο του «Ντόριαν Γκρέι». Αποστηρίζοντας πως είναι άρκετός ο τίτλος του έργου για να τὰ πει δια.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Στη «Nouvelle Hebdomadaire» της 19 Μαΐου 1945 ο Leon Enkserdjis, δημοσιεύει άρθρο σχετικό για τις γαλλ. τουρκικές μουσικές σχέσεις. Ο ά. θ. γράφος άφού τον ζει στην άρχή την άλληλεπίδραση που είχαν οι δύο λογοτεχνίες, μιλεί κατόπι και για την άπαρχή των μουσικών σχέσεων που χρονολογούνται απ' την έποχή του Φραγκίσκου του Α' με τον Kanuni Sulyman και καταλήγει στο κονσέρτο του διάσημου πιανίστα Coriol με την όρχήστρα του φημισμένου στα τούρκαϊκά μουσικά κέντρα Cemal Resit που δόθηκε πριν απ' τον πόλεμο με λαμπρή επιτυχία στην πόλη μας.

Στα τελευταία «Nouvelles Hebdomadaires» άρθρα των Jerome και J. Tharaud για την εκατονταετηρίδα του Ανατόλ Φράνς τονίζεται ο όπτιμισμός, ή εύθυμία, το αίσθημα της εύτυχίας που έχουν τα βιβλία του, ή καλωσύνη και ο κοινωνισμός του που ήταν μακρινά από συστήματα.

Επίσης άρθρο του ποιητή Leon Paul Fargue που ζητεί, θέλει και πιστεύει ότι ή μεταπολεμική περίοδος θα είναι γόνιμη πνευματικά όπως οι μετά το 70 και 14.

Η φιλολογική έπιφυλλίδα της «Εφημερίδας» δημοσιεύει στο φύλλο της 11ης Μαΐου ενδιαφέρον άρθρο του κ. Γ. Χαλκούση για τον Φα. α. ριότη διηγηματογράφου Ν. Βασιλειάδη. μαζί με ένα διήγημα απ' το βιβλίο του «Εικόνες απ' το Φανάρι» Επίσης αναδημοσίευση από τη «Νέα Έστία» άρθρου για τον ίδιο του κ. Όμ Μπεκί.

Στο φύλλο της 18ης Μαΐου, απόσπασμα απ' την «Αιολική Γη» του 'Ηλ Βενέζη, και το ποίημα α' Γυμνος του Πάνα, του Shelley απ' το βιβλίο α' Άγγλοι λυρικοί σε μετάφραση του Δ. Σταύρου.

Στις 25 Μαΐου άρθρο του κ. Α. Μπόρα για το «Μπωντελαίρ και τὰ Άνθη του Κακού» μεταφρασμένα από τον κ. Α. Πρωτοπάτη. Επίσης δυο συνέττα του Μπωντελαίρ σε άνεύδοτη μετάφραση του κ. Α. Πρωτοπάτη.

Την 1ην Ιουνίου άπάντηση του κ. Α. Πρωτοπάτη στο άρθρο του κ. Κ. Μπόρα με τίτλο «Όσα ξέρει ο νοικοκύρης...».

Στο τελευταίο 8ο τεύχος της «ΤΕΧΝΗΣ» συνεργάζονται οι κ. κ. Δ. Παπακωνσαντίνου, Α. Νέζη, Α. Πρωτοπάτη, Α. Κόβας, Ν. Δάμτσας, Χ. Κωνσταντινίδης, Γ. Πατριάρχης, Ν. Χαϊκο, Α. Γραμματιδής, Μάγια Δρόσου και Κ. Πολίτης.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Το τελευταίο καιρό δόθηκαν στο Σύνδεσμο Έλλήνων Πολιτών οι εξής διαλέξεις.

Στις 19 Άπρ λίου ο γκιτρος κ. Γ. Ζηλανίκης με θέμα α' Η Ψυχανάλυσις του Φρόντο.

Στις 26 η κ. 'Ηω Λαμπρή με θέμα α' Η άντίληψη του πολιτισμού.

Στις 9 Μαΐου ο κ. Γ. Δηκαμπάης με θέμα «Τό άρχαίο θέατρο».

Στις 11 ο κ. Πρωτοπάτης μίλησε για τον Κάρολο Μπωντελαίρ. Εκτός απ' τον ίδιο άπήγγειλαν ποιήματα του ποιητή και ή δ)νς 'Ηρώ Βιγγουόλου κι' ο κ. Θ. Ζέρης.

Στις 18 Μαΐου έκλεισε ή περίοδος των χειμερινών διαλέξεων με άμιλητή τον κ. Δ. Παπακωνσταντίνου με θέμα α' Η δραματική αναζήτηση της εύτυχίας...».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Α. Πρωτοπάτης «Πενήντα απ' τὰ περίφημα Άνθη του Κακού του Ch Baudelaire» Βλ Μισομύρογλου: «Ιστορικά έγγραφα της έποχής του Σουλτάνου Μεχμέτ του Βο Μ. Κρυστάλλου (Άρχιδέον.) «Χριστιανική Οικολογία».

Κ. Γεωργίου: «Σχολικών Λυκόμα». 'Η κριτική των βιβλίων στο έρχόμενον».

Fiati 40 Kuruş

ΤΥΠΟΣ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΔΟΥ

ΣΑΛΑΤΑ ΓΕΡΑΛΤΗ ΤΣΑΜΙ, ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ ΣΟΚΑΚ ΓΙΩΡΓΑΝ ΧΑΗ